

Maturitná skúška 2015

Správa

**o výsledkoch externej časti
a písomnej formy internej časti
maturitnej skúšky**

z nemeckého jazyka úroveň B1

PaedDr. Ján Markech

Ing. Jana Kostolanská, PhD.

Bratislava 2015

Obsah

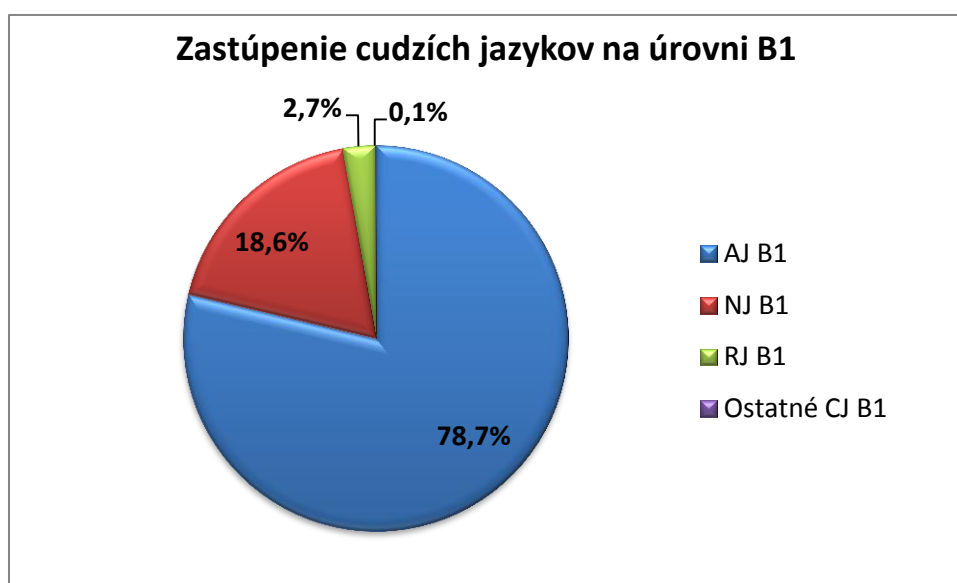
POUŽITÉ SKRATKY A POJMY	3
1 CHARAKTERISTIKA TESTU EČ MS Z NEMECKÉHO JAZYKA ÚROVEŇ B1	7
2 VÝSLEDKY TESTU EČ MS Z NEMECKÉHO JAZYKA ÚROVEŇ B1	10
Všeobecné výsledky	10
Rozdiely vo výsledkoch podľa druhu školy	11
Rozdiely vo výsledkoch podľa kraja	12
Rozdiely vo výsledkoch podľa zriaďovateľa.....	14
Rozdiely vo výsledkoch podľa pohlavia	15
Rozdiely vo výsledkoch podľa známky	16
Rozdiely vo výsledkoch podľa hlavnej skupiny odboru štúdia.....	16
Rozdiely vo výsledkoch podľa budúceho dosiahnutého vzdelania.....	18
Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou 33 %	18
Prepojenie úspešnosti v oboch častiach – EČ MS a PFIČ MS	19
Úspešnosť podľa jednotlivých zručností	21
3 INTERPRETÁCIA VÝSLEDKOV TESTU EČ MS Z NJ ÚROVEŇ B1	24
Charakteristiky položiek	24
Obťažnosť položky	24
Citlivosť alebo diskriminačná sila položky.....	30
Distribúcia úspešnosti	30
Neriešenosť položky	31
Medzipoložková korelácia	33
4 ANALÝZA POLOŽIEK TESTU EČ MS Z NJ ÚROVEŇ B1	34
Časť Počúvanie s porozumením – obsahová analýza položiek	37
Časť Gramatika a lexika – obsahová analýza položiek.....	40
Časť Čítanie s porozumením – obsahová analýza položiek	43
5 VYHODNOTENIE PFIČ MS Z NJ ÚROVEŇ B1	46
ZÁVER A ODPORÚČANIA DO PRAXE	48
LITERATÚRA	51

Použité skratky a pojmy

NÚCEM	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania
MS	maturitná skúška
NJ	nemecký jazyk
EČ	externá časť (maturitnej skúšky)
IČ	interná časť (maturitnej skúšky)
PFIČ	písomná forma internej časti (maturitnej skúšky)
ÚFIČ	ústna forma internej časti (maturitnej skúšky)
SERR	Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky vydaný Radou Európy
SOŠ	stredná odborná škola
GYM	gymnázium
BA	Bratislavský (kraj)
BB	Banskobystrický (kraj)
KE	Košický (kraj)
NR	Nitriansky (kraj)
PO	Prešovský (kraj)
TN	Trenčiansky (kraj)
TT	Trnavský (kraj)
ZA	Žilinský (kraj)
P	percentuálny podiel žiakov
N	veľkosť štatistického súboru, počet žiakov
np	národný priemer
N15B1	označenie testu z nemeckého jazyka úroveň B1
Sig.	signifikancia, štatistická významnosť
P.Bis.	Point Biserial, parameter medzipoložkovej korelácie
r	korelačný koeficient, koeficient vecnej signifikancie
položka (testová)	príklad, úloha, otázka v teste určená na riešenie a hodnotená (0, 1) v hrubom skóre

Úvod

Externá časť maturitnej skúšky (EČ MS) a písomná forma internej časti maturitnej skúšky (PFIČ MS) z cudzích jazykov sa v školskom roku 2014/2015 konala dňa 18. marca (streda). Test z nemeckého jazyka (NJ) na úrovni B1 riešilo 5 148 žiakov zo 411 škôl, čo z celkového počtu maturantov z cudzích jazykov na úrovni B1 (27 731) predstavovalo 18,6 %. Z toho boli najviac zastúpené SOŠ počtom 5 119 žiakov (99,4 %), konzervatóriá s 28 žiakmi (0,5 %) a z NJ na úrovni B1 maturoval aj jeden gymnazista. EČ MS z NJ písalo 2 525 chlapcov (49,0 %) a 2 623 dievčat (51,0 %).

Obr. 1 Zastúpenie cudzích jazykov na MS 2015 – úroveň B1

V školskom roku 2014/2015 bola priemerná úspešnosť z NJ na úrovni B1 39,6 %. Najvyššiu úspešnosť žiaci dosahovali v časti Gramatika a lexika (44,9 %), nasledovalo Čítanie s porozumením (37,3 %) a najnižšiu úspešnosť vykázala časť Počúvanie s porozumením (36,8 %). Úspešnosť menšiu alebo rovnú 33 % dosiahlo 2 072 žiakov z celkového počtu 5 148, čo predstavuje 40,3 %. Na základe platnej legislatívy všetci žiaci gymnázií maturovali z povinného cudzieho jazyka na úrovni B2. Žiaci SOŠ a konzervatórií si úroveň maturity z povinného cudzieho jazyka mohli vybrať medzi úrovňou B1 alebo B2.

Na základe platnej legislatívy všetci žiaci gymnázií maturovali z povinného cudzieho jazyka na úrovni B2. Žiaci SOŠ a konzervatórií si úroveň maturity z povinného cudzieho jazyka mohli vybrať medzi úrovňou B1 alebo B2.

Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 319/2008 Z. z. o uznávaní náhrady maturitnej skúšky z cudzieho jazyka v znení neskorších predpisov, kedy mohla byť žiakom, ktorí získali jazykový certifikát vybranej inštitúcie, uznaná náhrada MS z cudzieho jazyka, bola od 1. marca 2014 zrušená. Podľa prechodného ustanovenia k tejto úprave však mohol riaditeľ školy prijať žiadosť o náhradu MS z cudzieho jazyka do 28. februára 2014 a žiak si mohol ešte uplatniť jeho rozhodnutie v školskom roku 2014/2015.

Na základe vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 318/2008 Z. z. o ukončovaní štúdia na stredných školách v znení neskorších predpisov platí od školského roku 2012/2013 nasledovné hodnotenie úspešného zvládnutia maturitnej skúšky. Žiak úspešne vykoná maturitnú skúšku z predmetu, ktorý má EČ MS a PFIČ MS, ak jeho hodnotenie z ústnej formy internej časti maturitnej skúšky:

- a) nie je horšie ako stupeň prospechu 3 – dobrý a v písomnej forme internej časti maturitnej skúšky získa viac ako 25 % z celkového počtu bodov alebo v externej časti získa viac ako 33 % z celkového počtu bodov, alebo
- b) je stupeň prospechu 4 – dostatočný a v písomnej forme internej časti maturitnej skúšky získa viac ako 25 % z celkového počtu bodov a súčasne v externej časti získa viac ako 33 % z celkového počtu bodov.

Cieľom EČ MS a PFIČ MS je overiť a zhodnotiť tie vedomosti a zručnosti maturantov, ktoré nie je možné v dostatočnej miere overiť v ústnej forme internej časti maturitnej skúšky. Vysoká objektivita a validita skúšky zaručuje porovnateľné výsledky pre žiakov z celého Slovenska. Predkladaná správa má za cieľ zhodnotiť korektnosť a exaktnosť maturitnej skúšky a spracovania jej výsledkov. Vychádzame zo *Záverečnej správy zo štatistického spracovania testu z nemeckého jazyka úroveň B1* (Kostolanská, 2015) a *Záverečnej správy o výsledkoch PFIČ* (kolektív, 2015).

V prvej kapitole správy sa venujeme charakteristike testu EČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1. Hovoríme o jeho štruktúre, špecifikácii jednotlivých častí testu a o proporčnom zastúpení položiek.

V druhej kapitole sa venujeme analýze výsledkov testu EČ MS z nemeckého jazyka na úrovni B1. Predkladáme rozdiely vo výsledkoch podľa druhu školy, kraja, zriaďovateľa, pohlavia, známky, podľa hlavnej skupiny odboru štúdia a podľa budúceho dosiahnutého vzdelania v porovnaní s národným priemerom. Uvádžame rozdelenie žiakov, ktorí v teste nedosiahli požadovanú hranicu úspešnosti viac ako 33 % a poskytujeme prepojenie

úspešností v oboch častiach maturitnej skúšky, v EČ MS a PFIČ MS. V neposlednom rade hodnotíme úspešnosť v teste EČ MS z nemeckého jazyka podľa jednotlivých zručností a uvádzame prepojenie úspešnosti a percentilu.

V tretej kapitole prinášame interpretáciu výsledkov testu EČ MS z NJ úroveň B1 prostredníctvom charakteristiky štatistických ukazovateľov testových položiek, grafov a ukážok znenia a riešenia vybraných položiek z testu.

V štvrtej kapitole sa venujeme obsahovej analýze vybraných položiek z jednotlivých častí testu tak, aby boli zastúpené všetky jazykové zručnosti, a aby vybrané položky boli zaujímavé pre odbornú i širšiu verejnosť. Snažíme sa zdôvodniť zámer autorov testov a tiež zmýšľanie žiakov pri voľbe odpovede.

V piatej kapitole sa venujeme vyhodnoteniu písomnej formy internej časti MS z NJ úroveň B1. Prezentujeme celkovú úspešnosť dosiahnutú v PFIČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1, ako aj jednotlivé úspešnosti v štyroch hodnotených oblastiach (obsah textu, členenie a stavba textu, gramatika, slovná zásoba).

V závere sumarizujeme štatistické zistenia smerované k hodnoteniu výkonov populačného ročníka a k overeniu meracieho nástroja, identifikujeme prípadné nedostatky v záujme skvalitnenia tvorby testov v budúcnosti a podávame odporúčania do praxe.

Informácie, ktoré správa prináša, sú určené tvorcom testov, didaktikom jednotlivých predmetov, kompetentným pracovníkom v problematike hodnotenia výsledkov vzdelávania, pedagógom i samotným žiakom pripravujúcim sa na maturitnú skúšku z nemeckého jazyka. Variant hodnoteného testu (kód 2814) a *Kľúč správnych odpovedí* sú zverejnené na stránke www.nucem.sk v sekcii Maturita 2015.

1 Charakteristika testu EČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1

Test externej časti maturitnej skúšky z nemeckého jazyka úroveň B1 trvá 100 minút a obsahuje 60 úloh, pričom každá správna odpoveď sa hodnotí celočíselne 1 bodom.

Obsahom a úrovňou náročnosti zodpovedá maturitný test úrovne B1 komunikačnej úrovni B1 *Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky* (SERR) vydaného Radou Európy a je určený maturantom stredných odborných škôl a konzervatórií, ktorí sa pripravujú na maturitnú skúšku z nemeckého jazyka a maturantom gymnázií, ktorí si ešte na základe prechodného ustanovenia uplatnili náhradu maturitnej skúšky z povinného cudzieho jazyka a zvolili si úroveň B1.

Test rešpektuje obsah zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 318/2008 Z. z. o ukončovaní štúdia na stredných školách v znení neskorších predpisov.

Obsah testu vychádza z *Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov z príslušných cudzích jazykov pre úroveň B1* z roku 2012 (ŠPÚ, Bratislava 2012), schválených Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky s platnosťou od 1. 9. 2013, zverejnených na stránke Štátneho pedagogického ústavu <http://www.statpedu.sk/sk/Cielove-poziadavky-na-maturitne-skusky/Platne-od-sk-r-2013-2014.alej> a zodpovedá tiež cieľovým požiadavkám na vedomosti a zručnosti maturantov z príslušných cudzích jazykov z roku 2008 (ŠPÚ, Bratislava 2008).

Cieľom testu je preveriť jazykové kompetencie žiaka v nižšie uvedených častiach testu. Test obsahuje úlohy s výberom odpovede (36) a úlohy s krátkou odpoveďou (24). Pokyny k úlohám sú vo vyučovacom jazyku (v slovenskom jazyku, pre školy s vyučovacím jazykom maďarským v maďarskom jazyku).

Test pozostáva z troch častí:

- počúvanie s porozumením,
- gramatika a lexika,
- čítanie s porozumením.

Tab. 1 Rozloženie úloh v teste EČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1

EČ MS z NJ / B1	Počúvanie s porozumením	Gramatika a lexika	Čítanie s porozumením
úlohy s výberom odpovede (ÚVO)	13	10	13
úlohy s krátkou odpoveďou (ÚKO)	7	10	7

V časti testu **Počúvanie s porozumením** mali žiaci preukázať, ako porozumeli informáciám v hovorenom prejave v nemeckom jazyku. Cieľom tejto časti testu bolo preveriť schopnosť žiakov počúvať hovorený prejav, porozumieť podstatným myšlienkam obsahu, a získať z neho informácie potrebné na splnenie úlohy. Úlohy testovali okrem celkového porozumenia textu aj pochopenie hlavnej myšlienky, podstatných informácií, špecifických a dôležitých detailov, porozumenie a pochopenie vzťahov, názorov, pocitov, nálad, postojov, zámerov a rozoznanie komunikatívnej funkcie výpovedí.

Na vyriešenie tejto časti testu, ktorá obsahuje 3 nahrávky rôznej dĺžky a k nim sa viažuce úlohy (13 úloh s výberom odpovede a 7 úloh s krátkou odpoveďou), mali žiaci približne 30 minút. Žiak si najskôr prečítal v časovom intervale dvoch minút úlohy k príslušnej nahrávke, potom si dvakrát vypočul celú nahrávku, pričom zároveň riešil úlohy, a nakoniec mal ešte jednu minútu na dokončenie práce na úlohách.

Texty na počúvanie boli nahovorené hovoriacimi, pre ktorých je nemecký jazyk rodným alebo pracovným jazykom, ktorý zvládli na pokročilej úrovni (C1, C2 SERR), používajú medzinárodne akceptované varianty štandardnej výslovnosti, nehovoria miestnym dialektom, majú zreteľnú výslovnosť a primerané tempo reči. Texty neobsahovali slangové, špecifické a málo frekvencované technické výrazy, tematicky boli blízke testovanej cieľovej skupine. Boli prevzaté z autentických materiálov z rôznych zdrojov masovokomunikačných prostriedkov. Nahrávky boli monologického (rozprávanie) aj dialogického charakteru (interview), bez rušivých sprievodných zvukov.

V rámci tejto časti testu mali žiaci riešiť úlohy s výberom z viacerých možností a dopĺňovanie. Každá položka v rámci počúvania s porozumením mala hodnotu jedného bodu, spolu sa dalo získať 20 bodov. V tejto časti testu sa nehodnotili pravopisné chyby, ale zohľadňovala sa len obsahová správnosť odpovede.

V časti testu **Gramatika a lexika** sa testovali znalosti gramatických štruktúr a slovnej zásoby v rozsahu cieľových požiadaviek nemeckého jazyka úrovne B1 a ich správne použitie v kontexte. Žiaci mali dopĺňať adekvátne gramatické tvary na základe výberu z viacerých možností a dopĺňať do kontextu slová, ktoré mali k dispozícii v banke slov.

Odporúčaný čas na vyriešenie tejto časti testu bol 25 minút.

Úlohy (10 ÚKO a 10 ÚVO) sa viazali k dvom východiskovým textom v celkovom rozsahu 600 – 700 slov. Texty boli autentické, čiastočne didakticky upravené pre danú úroveň. Tematicky boli zamerané na témy vymedzené v cieľových požiadavkách, jazykové štruktúry a slovná zásoba zodpovedali úrovni B1 podľa SERR. Každá položka mala hodnotu jedného bodu, spolu sa dalo získať 20 bodov. Pri oprave sa vychádzalo z Kľúča správnych odpovedí. Pravopisné a gramatické chyby v tejto časti testu nie sú prípustné.

V časti testu **Čítanie s porozumením** sa zisťovalo, ako žiaci porozumeli obsahu textu, či pochopili jeho hlavné myšlienky, základné súvislosti a vyriešili úlohy na priradovanie, určenie správnosti alebo nesprávnosti výpovede a doplňovanie. Texty boli prevzaté z autentických materiálov, didakticky upravené pre úroveň B1. Tematicky zodpovedali cieľovým požiadavkám a vzdelávacím štandardom danej úrovne nemeckého jazyka. Texty neobsahovali slangové výrazy a dialektizmy, obsahovali však určité percento neznámej slovnej zásoby, čím sa overovalo, či žiaci dokážu odhadnúť jej význam z kontextu.

Úlohy testovali globálne, selektívne a detailné porozumenie textu, odhad neznámych slov z kontextu, pochopenie štruktúry textu a rozpoznanie komunikatívnej funkcie výpovedí. Cieľom tejto časti bolo preveriť schopnosť žiakov presne a efektívne čítať rôzne texty v nemeckom jazyku, porozumieť im a získať z nich informácie potrebné na vyriešenie úloh.

Odporúčaný čas na riešenie tejto časti testu bol 45 minút.

K trom textovým ukážkam rôznej dĺžky a náročnosti (rozsah všetkých textov spolu je približne 900 – 1000 slov) sa viazalo 13 úloh s výberom odpovede a 7 úloh s krátkou odpoveďou. Každá položka mala hodnotu jedného bodu, spolu sa dalo získať 20 bodov. Pravopisné a gramatické chyby v tejto časti testu nie sú prípustné.

Pre účely EČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1 boli vytvorené dva varianty testov, ktoré sa líšili poradím úloh, resp. pri úlohách s výberom odpovede poradím alternatív odpovede.

Žiaci svoje odpovede nepíšu priamo do testových zošitov, ale do samoprepisovacích odpoveďových hárkov (OH). Kópie OH overí žiak podpisom, originály podpíšu po vyhodnotení obidvaja hodnotitelia a predseda predmetovej maturitnej komisie. Oddelené kópie bez zásahu hodnotiteľov a predsedu predmetovej maturitnej komisie sú archivované v školách.

Hodnotenie úloh s krátkou odpoveďou vykonávajú hodnotitelia pod externým dozorom podľa *Kľúča správnych odpovedí* a centrálne vypracovaných pokynov na hodnotenie. Originály všetkých druhov OH sú následne zaslané na centrálnu spracovanie, potom skenované a automaticky vyhodnocované a postúpené na štatistické spracovanie v SPSS softvéri.

2 Výsledky testu EČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1

Všeobecné výsledky

Štatistické hodnoty v tabuľke 2 reprezentujú psychometrické charakteristiky testu, ktoré nám dávajú podklad k interpretácii vlastností testu.

Úspešnosť žiaka v časti testu je definovaná ako percentuálny podiel bodov za položky príslušnej časti testu, na ktoré žiak odpovedal správne z celkového počtu bodov, ktoré mohol v tejto časti testu získať. Celková úspešnosť sa počíta ako aritmetický priemer úspešností jednotlivých častí testu. Hodnota *Maximum* uvádza maximálnu hodnotu úspešnosti, ktorá bola dosiahnutá a hodnota *Minimum* minimálnu hodnotu úspešnosti, teda najnižší počet percent, ktorý dosiahol niektorý z testovaných žiakov. V teste EČ MS 2015 z nemeckého jazyka bolo dosiahnuté maximum 98,3 % a minimum 5,0 %.

Aritmetický priemer úspešností všetkých žiakov riešiacich test tvorí tzv. *národný priemer*. Priemerná úspešnosť dosiahnutá v teste z nemeckého jazyka úroveň B1 bola 39,6 %.

Štandardná odchýlka (17,0) vyjadruje mieru rozptýlenia úspešnosti žiakov od aritmetického priemeru, vyjadruje teda priemer nameraných odchýlok úspešností všetkých žiakov od priemernej úspešnosti. Čím je jej hodnota väčšia, tým väčšie sú rozdiely vo výkonoch žiakov.

Štandardná chyba priemernej úspešnosti určuje presnosť vypočítania priemernej úspešnosti. Čím je hodnota štandardnej chyby priemernej úspešnosti menšia, tým presnejšie charakterizuje priemer testovaných populáciu. V teste EČ MS 2015 z nemeckého jazyka má hodnotu 0,2.

Cronbachovo alfa je koeficient reliability testu. Reliabilita testu (spoľahlivosť merania) určuje, do akej miery sa podarilo v teste vylúčiť vplyv náhodnosti, či by testovaní žiaci dosiahli rovnaké alebo podobné výsledky pri opakovanom testovaní. Spoľahlivosť merania sa vyjadruje hodnotami 0 až 1. Čím je hodnota bližšia k 1, tým je spoľahlivosť merania týmto testom vyššia. Hodnota reliability v teste z nemeckého jazyka úrovne B1 bola $\alpha = 0,892$, čo predstavuje primeranú spoľahlivosť merania.

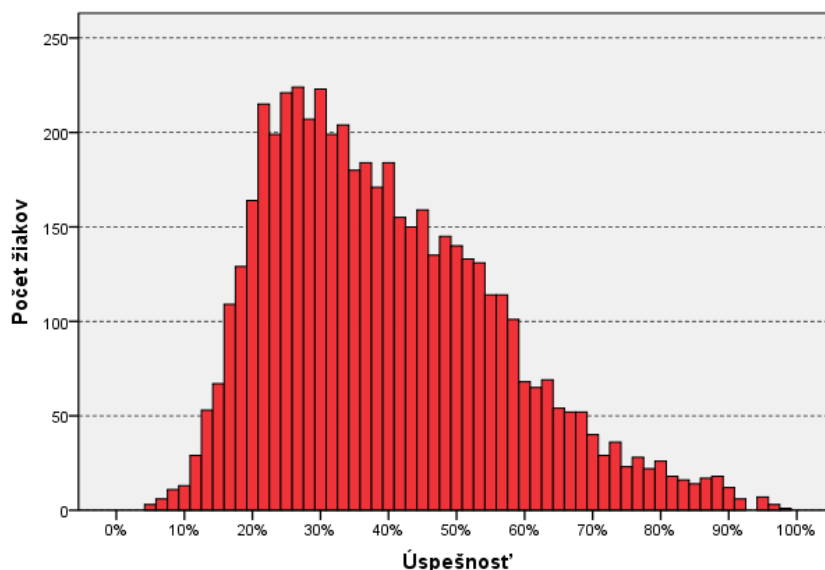
Štandardná chyba merania je ukazovateľom presnosti merania. Čím je jej hodnota menšia, tým presnejšie je určený bodový odhad individuálneho výsledku žiaka. Priemerná hodnota štandardnej chyby merania pre úspešnosť v teste z nemeckého jazyka úrovne B1 bola 5,6.

Tab. 2 Výsledné psychometrické charakteristiky testu

Nemecký jazyk úroveň B1 2015 psychometrické charakteristiky testu	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
	Priemer	Priemer	Priemer	Priemer
Počet testovaných žiakov	5148	5148	5148	5148
Maximum	100,0	100,0	100,0	98,3
Minimum	,0	,0	,0	5,0
Priemer	36,8	44,9	37,3	39,6
Štandardná odchýlka	19,1	22,1	21,0	17,0
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	,3	,3	,3	,2
Cronbachovo alfa	,746	,807	,818	,892
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	9,6	9,7	9,0	5,6

Z už spomínaných charakteristík v tabuľke č. 2 a z mierneho vychýlenia histogramu smerom k nižším hodnotám (pozri obrázok 2) predpokladáme mierne vyššiu náročnosť testu pre testovanú populáciu.

Nemecký jazyk úroveň B1 2015 - histogram úspešnosti

Obr. 2 Výsledný histogram úspešnosti testu NJ B1 2015

Rozdiely vo výsledkoch podľa druhu školy

Platná legislatíva v roku 2015 stanovuje podmienku, že všetci žiaci gymnázií maturujú z povinného cudzieho jazyka na úrovni B2 a na úrovni B1 môžu maturovať v zmysle prechodného ustanovenia len v prípade, ak im je uznaná náhrada maturitnej skúšky z povinného cudzieho jazyka a test EČ MS absolvujú v rámci výberu nemeckého jazyka ako

dobrovoľného maturitného predmetu. Žiaci SOŠ a konzervatórií si úroveň maturity z povinného cudzieho jazyka mohli vybrať medzi úrovňou B1 alebo B2. Z tohto dôvodu je národný priemer tvorený žiakmi SOŠ a konzervatórií, pričom test EČ MS úrovne B1 riešili žiaci zo 401 stredných odborných škôl (t. j. 97,6 %) a žiaci z 9 konzervatórií (t. j. 2,2 %). Z daného dôvodu je porovnávanie jednotlivých skupín žiakov podľa druhu školy s národným priemerom a medzi sebou irelevantné.

Tab. 3 Počet škôl a žiakov podľa druhu školy

Nemecký jazyk úroveň B1 2015 – počet škôl a žiakov podľa druhu školy		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Druh školy	GYM	1	,2%	1	,0%
	SOŠ	401	97,6%	5119	99,4%
	Konzervatóriá	9	2,2%	28	,5%
	Spolu	411	100,0%	5148	100,0%

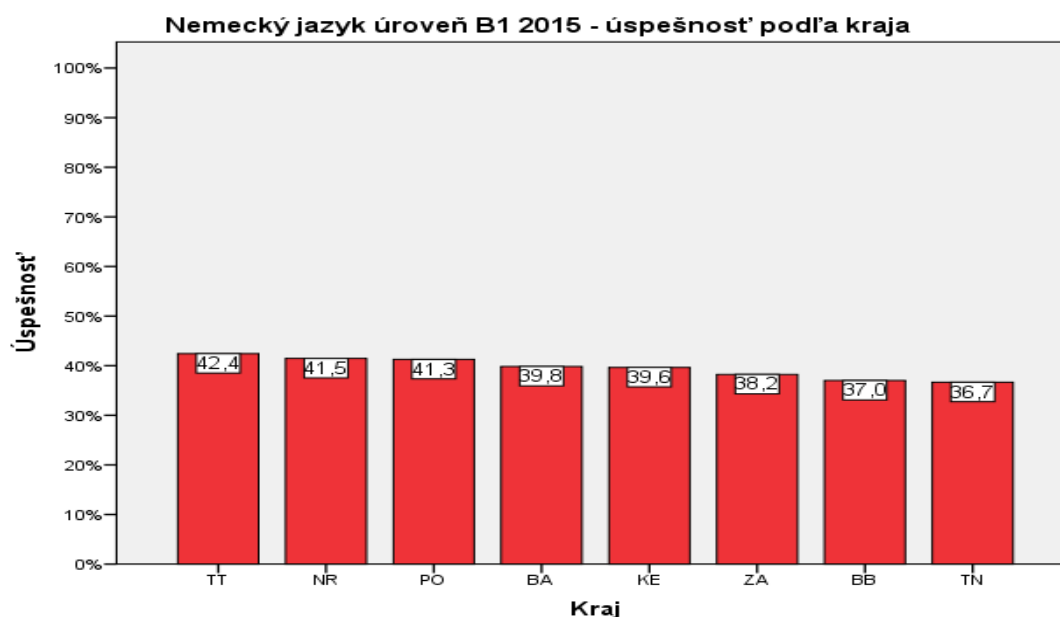
Rozdiely vo výsledkoch podľa kraja

V tabuľke 4 uvádzame počty škôl a žiakov maturujúcich z nemeckého jazyka na úrovni B1 v rámci EČ MS 2015.

Tab. 4 Počet škôl a žiakov podľa kraja

Nemecký jazyk úroveň B1 2015 – počet škôl a žiakov podľa kraja		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Kraj	BA	44	10,7%	409	7,9%
	TT	45	10,9%	656	12,7%
	TN	38	9,2%	622	12,1%
	NR	60	14,6%	725	14,1%
	ZA	56	13,6%	805	15,6%
	BB	55	13,4%	631	12,3%
	PO	65	15,8%	846	16,4%
	KE	48	11,7%	454	8,8%
	Spolu	411	100%	5148	100%

Graf na obrázku 3 znázorňuje rozdiely v úspešnosti podľa jednotlivých krajov. V teste NJ B1 dosiahli najvyššiu priemernú úspešnosť žiaci Trnavského kraja (42,4 %), najnižšiu žiaci Trenčianskeho kraja (36,7 %). Do úvahy je potrebné brať aj fakt, že úspešnosť kraja ako celku je daná tak počtom maturujúcich žiakov v konkrétnom kraji ako aj ich úspešnosťou v riešení testu.

Obr. 3 Úspešnosť podľa kraja – NJ B1 2015

Štatistická významnosť (signifikancia) určuje mieru zhody alebo rozdielnosti vybraného znaku dvoch porovnávaných skupín súboru, napríklad priemerných úspešností. Keďže štatistická významnosť sa preukáže už pri malých rozdieloch medzi úspešnosťami skupín, pre potreby pedagogických výskumov je vhodnejšia *vecná významnosť (signifikancia)* rozdielov priemerných úspešností (r), ktorá aj pri veľkých súboroch zohľadňuje počet žiakov v jednotlivých porovnávaných skupinách. Škála koeficientu vecnej signifikancie sa pohybuje v rozpätí od 0 až 1. Čím je hodnota koeficientu signifikancie r bližšie k 1, tým sa zvyšuje sila významnosti, signifikancie rozdielu meraných hodnôt. Mieru zhody alebo rozdielnosti porovnávaných skupín podľa vecnej významnosti vyjadruje stupnica v nasledujúcej tabuľke. Pre účely našej správy považujeme za vecne významné len tie hodnoty, ktoré dosiahli aspoň miernu mieru vecnej významnosti (od 0,21).

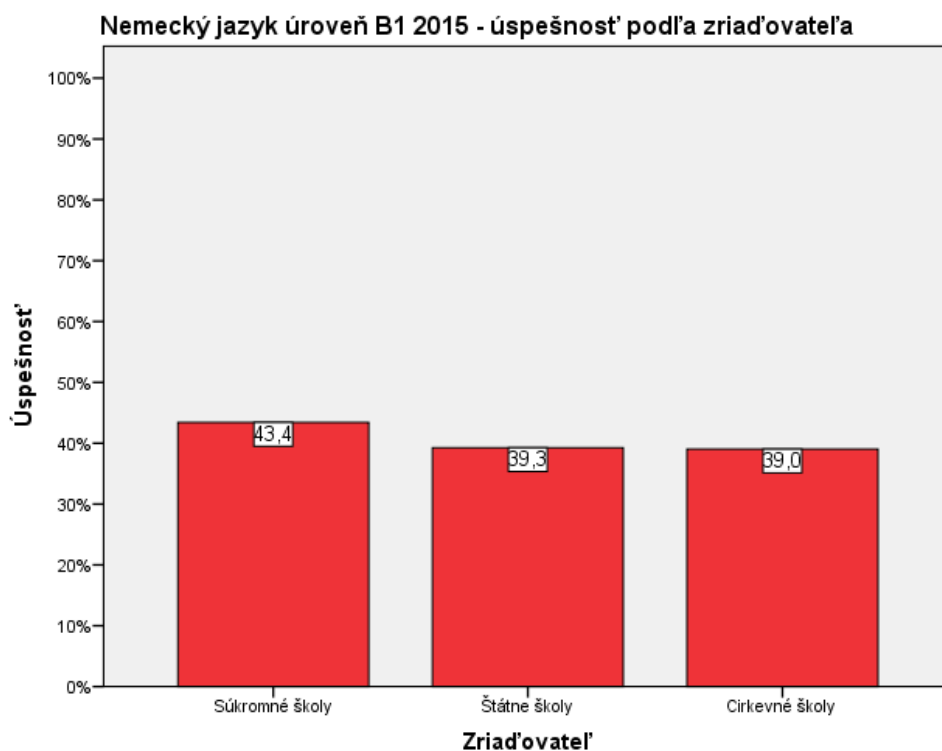
Tab. 5 Klasifikácia miery vecnej významnosti

Hodnota vecnej významnosti r	Miera významnosti
0,00 – 0,10	žiadna
0,11 – 0,20	veľmi mierna
0,21 – 0,30	mierna
0,31 – 0,50	stredná
0,51 – 1,00	silná, veľmi silná až úplná

Výsledky žiakov všetkých krajov boli porovnateľné medzi sebou, a tiež s **národným priemerom (39,6 %)**.

Rozdiely vo výsledkoch podľa zriaďovateľa

Ako vidno z obr. 4, najlepšie výsledky dosiahli žiaci súkromných škôl (43,4 %), žiaci štátnych škôl dosiahli priemernú úspešnosť 39,3 % a najnižšiu úspešnosť sme zaznamenali v prípade cirkevných škôl (39 %).

Obr. 4 Úspešnosť podľa zriaďovateľa – NJ B1 2015

Tabuľka 6 uvádza aj hodnoty vecnej signifikancie porovnávajúce výsledky škôl podľa zriaďovateľa s národným priemerom. Výraznú väčšinu žiakov maturujúcich z nemeckého jazyka na úrovni B1 tvorili žiaci štátnych škôl (88,5 %), pričom žiaci súkromných škôl predstavovali iba 9,0 % a žiaci cirkevných škôl iba 2,5 % maturantov z nemeckého jazyka na úrovni B1. Z tohto dôvodu sa neprejavila signifikantnosť rozdielu priemernej úspešnosti štátnych škôl a národného priemeru. Žiaci ostatných dvoch typov škôl podľa zriaďovateľa dosiahli taktiež porovnateľné výsledky s národným priemerom.

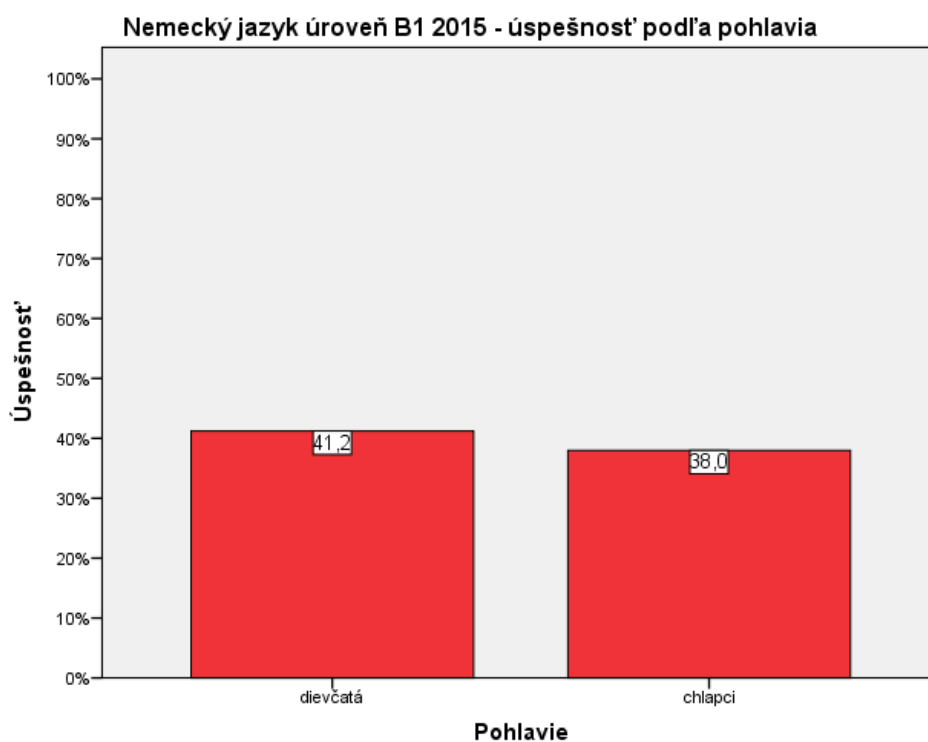
Tab. 6 Úspešnosť podľa zriaďovateľa v porovnaní s národným priemerom

Národný priemer 39,6%

		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Zriaďovateľ	Štátne školy	338	82,2%	4554	88,5%
	Súkromné školy	60	14,6%	463	9,0%
	Cirkevné školy	13	3,2%	131	2,5%
	Spolu	411	100,0%	5148	100,0%

Rozdiely vo výsledkoch podľa pohlavia

Test NJ B1 riešilo 2 525 chlapcov (49,0 %) a 2 623 dievčat (51,0 %). V porovnaní s národným priemerom (39,6 %) riešili dievčatá test úspešnejšie (41,2 %) a chlapci o niečo menej úspešne (38,0 %). Zistené rozdiely však nie sú vecne významné a sú porovnateľné s národným priemerom (pozri obr. 5 a tab. 7).

Obr. 5 Úspešnosť podľa pohlavia – NJ B1 2015

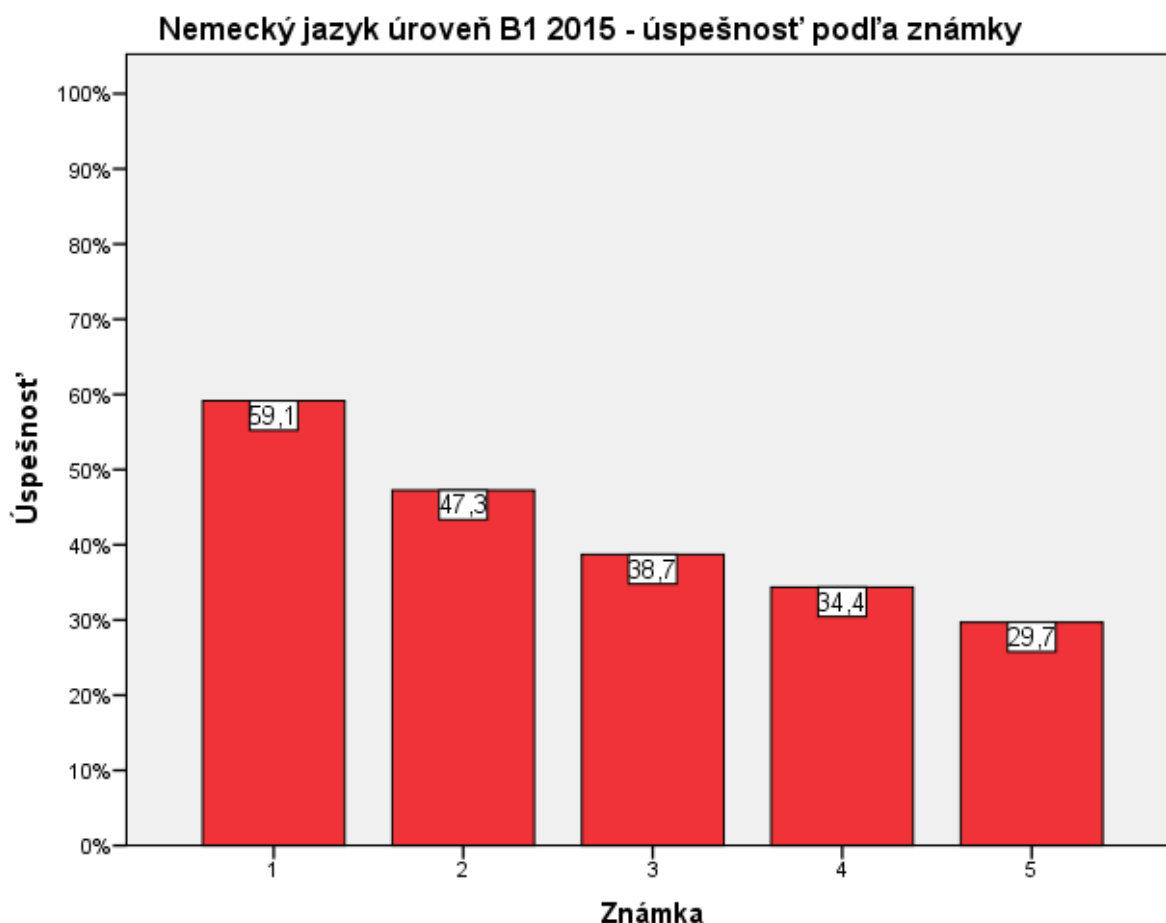
Tab. 7 Porovnanie priemernej úspešnosti podľa pohlavia s národným priemerom

Národný priemer 39,6%

Pohlavie	N	Priemer	Štd .chyba priemeru
chlapci	2525	38,0	0,330
dievčatá	2623	41,2	0,337

Rozdiely vo výsledkoch podľa známky

Úspešnosť jednotkárov a dvojkárov bola významne lepšia ako národný priemer na úrovni silnej, resp. strednej vecnej signifikancie. Úspešnosť štvorkárov a päťkárov bola významne horšia ako národný priemer na úrovni strednej, resp. silnej vecnej signifikancie. Korelácia úspešnosti a známky bola $r=-0,422$ a priemerná známka v súbore bola 3,18. Dosiiahnuté priemerné úspešnosti žiakov podľa známky znázorňuje obrázok č. 6.

Obr. 6 Úspešnosť podľa známky – NJ B1 2015

Rozdiely vo výsledkoch podľa hlavnej skupiny odboru štúdia

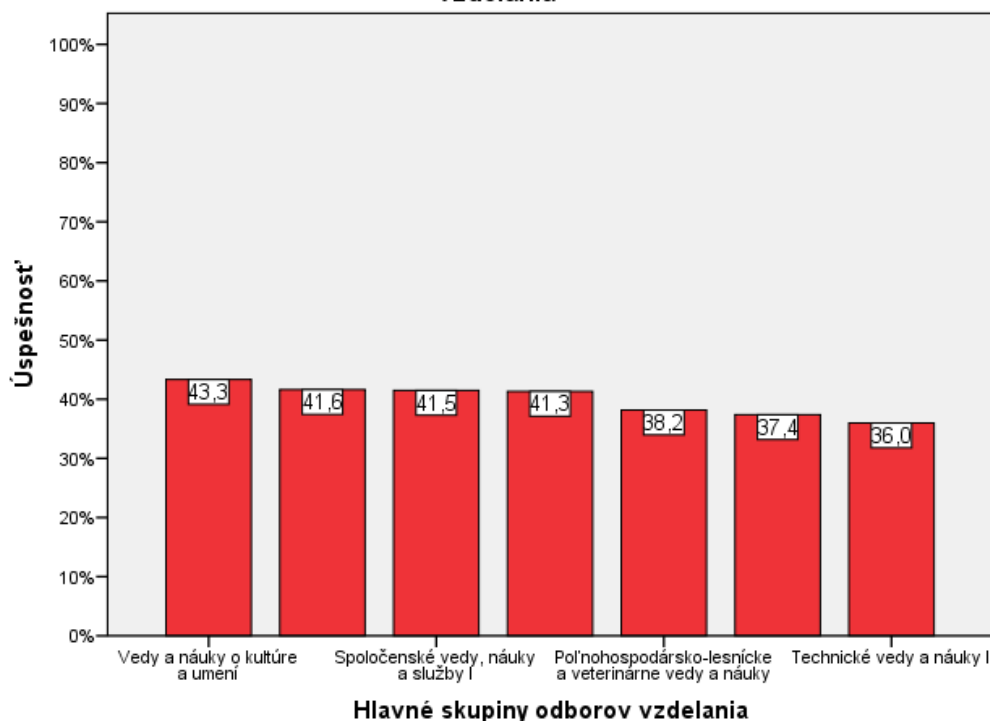
Tabuľka 8 ukazuje počty žiakov, ktorí maturovali z nemeckého jazyka na úrovni B1, podľa odboru štúdia. Najviac maturantov bolo z odboru Spoločenské vedy, náuky a služby I (44,2 %). Z nemeckého jazyka úrovne B1 nematuroval ani jeden žiak z odborov štúdia Prírodné vedy a Vojenské a bezpečnostné vedy a náuky.

Tab. 8 Počty žiakov podľa hlavnej skupiny odboru štúdia

		počet	%
Odbor štúdia	Prírodné vedy	0	,0%
	Technické vedy a náuky I	1049	20,4%
	Technické vedy a náuky II	830	16,1%
	Poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a náuky	193	3,7%
	Zdravotníctvo	369	7,2%
	Spoločenské vedy, náuky a služby I	2273	44,2%
	Spoločenské vedy, náuky a služby II	249	4,8%
	Vedy a náuky o kultúre a umení	185	3,6%
	Vojenské a bezpečnostné vedy a náuky	0	0%
	Spolu	5148	100%

Oproti národnému priemeru (39,6 %) dosiahli lepšie výsledky žiaci odborov štúdia Zdravotníctvo, Spoločenské vedy, náuky a služby I a II a žiaci odboru štúdia Vedy a náuky o kultúre a umení, a to na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie. Horšie výsledky dosiahli žiaci odboru štúdia Technické vedy a náuky I a II a žiaci odboru štúdia Poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a náuky, a to na úrovni veľmi miernej vecnej významnosti (pozri obr. 7).

Nemecký jazyk úroveň B1 2015 - úspešnosť podľa hlavných skupín odborov vzdelania

Obr. 7 Úspešnosť podľa hlavnej skupiny odboru štúdia – NJ B1 2015

Rozdiely vo výsledkoch podľa budúceho dosiahnutého vzdelania

Ako vyplýva z nižšie uvedenej tabuľky č. 9, najmenej žiakov (1) maturujúcich z nemeckého jazyka na úrovni B1, patrilo podľa budúceho dosiahnutého vzdelania do skupiny Gymnázia - úplné všeobecné s maturitou. Najviac maturujúcich (2 771) bolo zo skupiny Úplné stredné odborné s maturitou bez výučného listu. V tejto skupine sme zaznamenali lepšie výsledky (42,2 %) oproti národnému priemeru na úrovni strednej vecnej významnosti. V skupine Úplné stredné odborné s maturitou bez výučného listu (nadstavba) žiaci dosiahli nižšiu úspešnosť ako bol národný priemer, a to na úrovni miernej vecnej významnosti (35,6 %). 215 žiakov v skupine Úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou a výučným listom riešilo test na 50,2 %.

Tab. 9 Porovnanie priemernej úspešnosti podľa budúceho dosiahnutého vzdelania

Stupeň najvyššieho dosiahnutého vzdelania	N	Priemer	Štd. Chyba priemeru
Gymnázia - úplné všeobecné s maturitou	1	70,0	-.
Úplné stredné odborné s maturitou a výučným listom	215	50,2	1,398
Úplné stredné odborné s maturitou bez výučného listu (nadstavba)	915	35,6	,555
Úplné stredné odborné s maturitou bez výučného listu	2771	42,2	,311
Vyššie odborné vzdelanie (absolventský diplom)	7	53,1	7,084
Spolu	3909	41,1	0,273

Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou 33 %

Úspešnosť menšiu alebo rovnú 33 % dosiahlo 2 072 žiakov, čo predstavovalo 40,3 % z celkového počtu 5 148 žiakov maturujúcich z nemeckého jazyka na úrovni B1. Títo žiaci v EČ MS z nemeckého jazyka úrovne B1 neuspeli. Ich rozdelenie uvádzame v tabuľke 10.

Tab. 10 Rozdelenie žiakov s úspešnosťou $\leq 33\%$

Nemecký jazyk, úroveň B1, 2015	Pohlavie		Spolu
	chlapci	dievčatá	
SOŠ	54,6%	45,2%	99,8%
konzervatóriá	,1%	,0%	,2%
Spolu	54,7%	45,3%	100,0%

Prepojenie úspešnosti v oboch častiach – EČ MS a PFIČ MS

Podrobné údaje o výsledkoch v oboch častiach (EČ aj PFIČ MS), ako aj počty žiakov, ktorý nespĺnili podmienky na úspešné zvládnutie oboch častí MS (EČ MS ani PFIČ MS) nájdete v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 11 Úspešnosť žiakov – prepojenie úspešnosti v EČ MS a PFIČ MS, úroveň B1

Úspešnosť	termín			Spolu
	riadny	opravný	náhradný	
(EČ MS ≤ 33) & (PFIČ MS ≤ 25)	335	59	1	395
(EČ MS ≤ 33) & (PFIČ MS > 25)	1711	31	5	1747
(EČ MS > 33) & (PFIČ MS ≤ 25)	142	9	1	152
(EČ MS > 33) & (PFIČ MS > 25)	2917	7	2	2926
Spolu	5105	106	9	5220

Počet žiakov v tabuľke predstavuje počet po prepojení EČ MS a PFIČ MS. Niektorí žiaci písali len PFIČ MS, termín sme nevedeli identifikovať, mohlo ísť o opravný termín z minulého roku.

Prepojenie úspešnosti a percentilu

Úspešnosť žiaka v teste EČ MS vyjadrená v percentách zaokrúhľená na jedno desatinné miesto sa uvádza na maturitnom vysvedčení. Neoddeliteľnou súčasťou hodnotenia výsledku žiaka v testoch EČ MS je aj percentil, ktorý sa taktiež uvádza na maturitnom vysvedčení.

Percentil určuje relatívne umiestnenie žiaka v testovanej populácii. Dáva nám informáciu o tom, koľko percent žiakov celého súboru dosiahlo rovnaký alebo horší výsledok ako individuálny žiak.

Tento údaj vypočítame tak, že účastníkov testovania usporiadame do poradia podľa dosiahnutej celkovej úspešnosti v teste a ich poradie vyjadríme hodnotou percentilu na stupnici od 0 – 100. Hodnotu percentilu zaokrúhľujeme na jedno desatinné miesto. Možno teda povedať, že percentil vyjadruje, aké percento žiakov dosiahlo horší výsledok. Napríklad, ak sa žiak umiestnil v 72. percentile, znamená to, že 72 % testovaných žiakov dosiahlo horší výsledok ako on a 28 % žiakov dosiahlo lepší alebo rovnaký výsledok.

Hodnotu úspešnosti žiaka vyjadrenú v percentách je vhodné sledovať vždy v súvislosti s percentilom. V tabuľke 12 uvádzame prepojenie úspešnosti s percentilom.

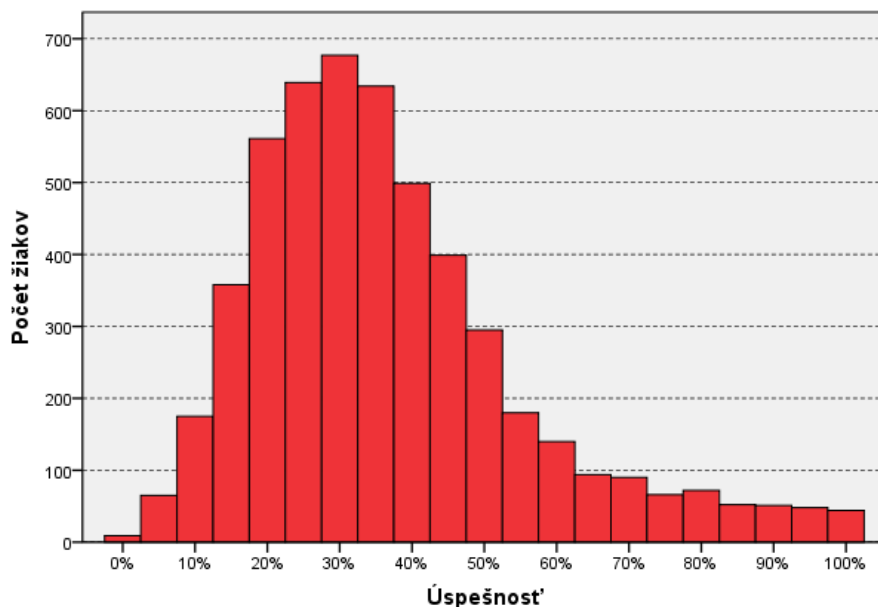
Tab. 12 Prepojenie úspešnosti a percentilu – NJ B1 2015

	Úspešnosť	Percentil	Počet žiakov
1	5,0	,0	3
2	6,7	,1	6
3	8,3	,2	12
4	10,0	,4	16
5	11,7	,7	31
6	13,3	1,3	60
7	15,0	2,4	78
8	16,7	3,9	117
9	18,3	6,1	142
10	20,0	8,8	182
11	21,7	12,2	224
12	23,3	16,5	208
13	25,0	20,4	230
14	26,7	24,8	235
15	28,3	29,2	211
16	30,0	33,2	224
17	31,7	37,5	204
18	33,3	41,3	206
19	35,0	45,2	185
20	36,7	48,7	185
21	38,3	52,2	174
22	40,0	55,5	184
23	41,7	59,0	157
24	43,3	62,0	150
25	45,0	64,8	159
26	46,7	67,8	136
27	48,3	70,4	145
28	50,0	73,2	141
29	51,7	75,8	134
30	53,3	78,4	132
31	55,0	80,9	115
32	56,7	83,0	114
33	58,3	85,2	101
34	60,0	87,1	70
35	61,7	88,4	65
36	63,3	89,7	69
37	65,0	91,0	54
38	66,7	92,0	53
39	68,3	93,0	52
40	70,0	94,0	40
41	71,7	94,7	29
42	73,3	95,3	36
43	75,0	96,0	23
44	76,7	96,4	29
45	78,3	97,0	23
46	80,0	97,4	26
47	81,7	97,9	18
48	83,3	98,2	16
49	85,0	98,5	14
50	86,7	98,8	17
51	88,3	99,1	18
52	90,0	99,5	12
53	91,7	99,7	6
54	95,0	99,8	7
55	96,7	99,9	3
56	98,3	100,0	1

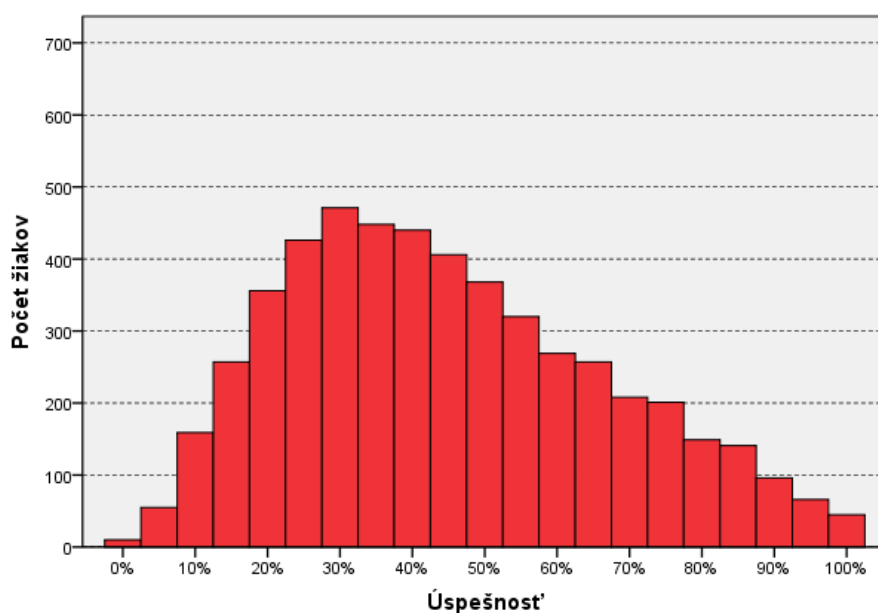
Úspešnosť podľa jednotlivých zručností

Histogramy úspešnosti podľa jednotlivých zručností svedčia o mierne vyššej náročnosti jednotlivých častí testu pre testovanú populáciu.

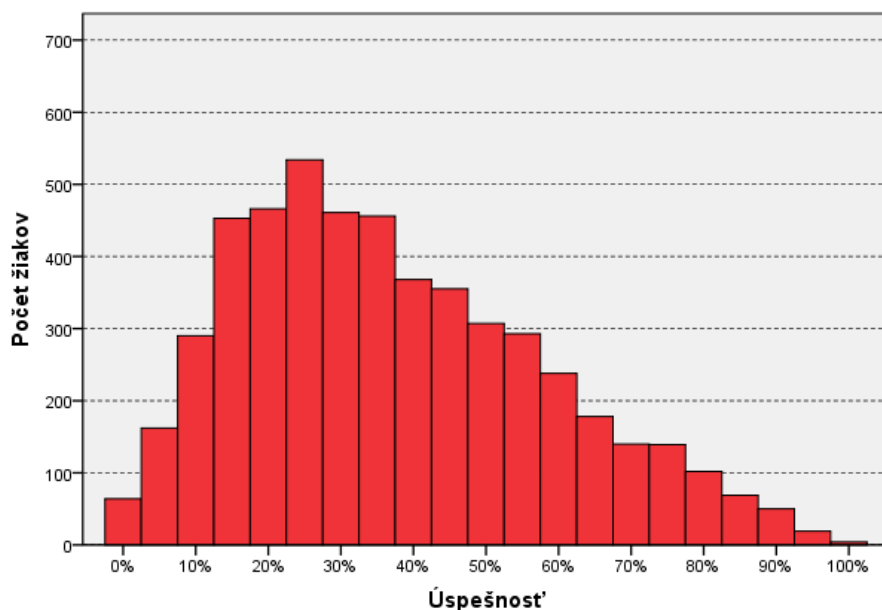
Nemecký jazyk úroveň B1 2015 - histogram úspešnosti v časti počúvanie

Nemecký jazyk úroveň B1 2015 - histogram úspešnosti v časti gramatika

Nemecký jazyk úroveň B1 2015 - histogram úspešnosti v časti čítanie

Obr. 8 Histogramy úspešnosti podľa jednotlivých zručností – NJ B1 2015

Najvyššiu priemernú úspešnosť v tomto školskom roku dosiahli žiaci v časti *Gramatika a lexika* (44,9 %), v časti *Čítanie s porozumením* dosiahli priemernú úspešnosť (37,3 %) a najnižšiu priemernú úspešnosť sme zaznamenali v časti *Počúvanie s porozumením* (36,8 %).

V časti *Počúvanie s porozumením* boli žiaci najmenej úspešní pri riešení úlohy s krátkou odpoveďou, ktorej vyriešenie si vyžadovalo selektívne porozumenie vypočutej informácie. Nízku úspešnosť sme zaznamenali aj pri posluchovej položke, ktorých sémantická a lexikálna obťažnosť bola na vyššej úrovni.

Vyššiu úspešnosť riešenia dosiahli žiaci v položkách, kde stačilo v počúvanom texte zachytiť nosnú informáciu (často podstatné meno) obsahujúcu jednoduchú slovnú zásobu a riešenie si nevyžadovalo hlbšiu analýzu alebo aplikáciu vyšších kognitívnych procesov. Žiaci úspešne riešili aj položky, ktorých morfológická a syntaktická štruktúra obsahovala jednoduché slovné tvary a slovesá v prítomnom čase.

V časti *Gramatika a lexika* boli najúspešnejšie riešené položky zamerané na výber z banky slov, ktoré obsahovali jednoduchšiu lexiku a úlohy s výberom odpovede zo 4 možností, v ktorých žiaci najistejšie ovládali tvorbu minulých časov sloves, resp. neurčité zámená.

Najväčšie problémy pri riešení gramaticko-lexikálnej časti maturitnej skúšky žiakom spôsobovali javy zamerané na slovtvorbu, konkrétne na nemecké sufixy, ktorých ovládanie sa zakladá aj na znalosti správneho člena podstatného mena, na ktoré sa viažu atribúty – pri ktorých sme zaznamenali nižšiu úspešnosť. Ako problematické sme charakterizovali aj položky, ktoré si vyžadovali znalosť predložkových väzieb nemeckých slovies.

Najobťažnejšou úlohou v časti *Čítanie s porozumením* bolo zhrnutie čítaného textu, v ktorej žiaci na základe pochopenia témy a hlavnej myšlienky mali do kontextu doplniť adekvátne lexikálne jednotky. Tieto položky dosahovali nízku úspešnosť aj napriek faktu, že východiskový text v cudzom jazyku tematizoval každodenné situácie, teda neobsahoval špecifickú slovnú zásobu.

Na druhej strane, najlepšie riešeným typom úloh bolo priradovanie správnych otázok k prezentovaným odpovediam, kde išlo o výber z 10 možností, a tiež riešenie takých položiek, ktoré obsahovali jednoduchú syntax a frekventovanú lexiku prebratú z latinčiny alebo angličtiny.

3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS z NJ úroveň B1

Testy EČ MS z nemeckého jazyka sú testami relatívneho výkonu, takzvané NR testy (*Norm Referenced*). Cieľom takéhoto testu je vzájomne porovnať výsledky žiakov a zoradiť ich podľa dosiahnutej úspešnosti. NR testy musia nevyhnutne obsahovať položky s rôznym stupňom obtiažnosti, aby rozlíšili žiakov. Opakom takýchto testov sú testy overovacie – CR (*Criterion Referenced*), označované ako testy absolútneho výkonu, ktorých cieľom je overiť, či si žiak osvojil určité poznatky a zručnosti, ktoré sú vopred stanovené ako podstatné. Výsledok žiaka sa neporovnáva s výsledkami iných žiakov, ale s vopred určenými kritériami. V týchto testoch by mal byť zastúpený každý tematický celok učiva, reprezentovaný dostatočným počtom úloh.

V nasledovnej časti analýzy sa zameriavame na vlastnosti jednotlivých položiek, ktoré dokladujú charakter a kvalitu NR testu.

V školskom roku 2014/2015 riešili žiaci na úrovni B1 maturitný test v dvoch variantoch. Distribúcia týchto variantov medzi žiakmi bola takmer rovnaká. *Variant 2814* písalo 2 587 žiakov, *variant 2913* písalo 2 561 žiakov. Priemerná úspešnosť v oboch variantoch bola porovnateľná (39,6 % a 39,7 %). Reliabilita v jednotlivých častiach variantov testu bola porovnateľná (0,890 a 0,895). Taktiež porovnateľná bola aj obtiažnosť oboch variantov, medzi zodpovedajúcimi položkami vo variantoch neboli vecne významné rozdiely. Oba varianty môžeme považovať za ekvivalentné.

Ďalšie analýzy sa budú vzťahovať k položkám variantu 2814.

Charakteristiky položiek

Pri interpretácii výsledkov vychádzame zo štatistických ukazovateľov, ktoré charakterizujú jednotlivé položky. Jednotlivé štatistické ukazovatele najprv objasníme, aby sme uľahčili orientáciu v grafoch a tabuľkách.

Štatistické ukazovatele, ktoré charakterizujú každú položku v teste, sú: obtiažnosť, citlivosť, neriešenosť, vynechanosť, nedosiahnutosť a medzipoložková korelácia.

Obtiažnosť položky je charakteristika položky testu vypočítaná ako podiel žiakov, ktorí na položku odpovedali správne. Hodnota 0 znamená vysokú obtiažnosť položky (nikto na ňu neodpovedal správne), hodnota 1 znamená nízku obtiažnosť položky (všetci na ňu odpovedali správne). Pre lepšiu názornosť môžeme obtiažnosť položky vyjadriť v percentách.

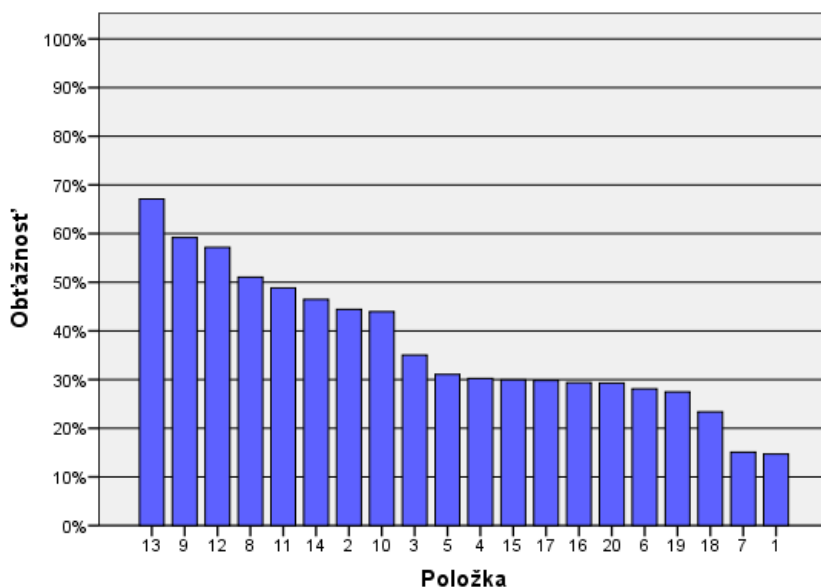
Tab. 13 Klasifikácia položiek podľa obťažnosti v percentách

Hodnota obťažnosti	Obťažnosť položky
<0; 20>	veľmi obťažná
(20; 40>	obťažná
(40; 60>	stredne obťažná
(60; 80>	ľahká
(80; 100>	veľmi ľahká

Z hľadiska zabezpečenia vysokej reliability je optimálne, aby sa obťažnosť väčšiny položiek pohybovala okolo 50 %. Kvôli rozlíšeniu žiakov je však potrebné, aby boli v teste zastúpené aj ťažké a veľmi ťažké položky, a naopak tiež ľahké a veľmi ľahké položky, v pomere určenom špecifikáciou daného testu.

Z obrázka č. 9 je vidieť, že v časti *Počúvanie s porozumením* bola najlepšie riešenou položkou položka č. 13 (viac ako 65 %) a položka č. 1 (menej ako 20 %) bola riešená s najnižšou priemernou úspešnosťou.

Nemecký jazyk úroveň B1 2015, forma 2814 - časť počúvanie

Obr. 9 Graf obťažnosti položiek – počúvanie s porozumením

Ukázalo sa, že najväčšie problémy v tejto časti testu žiakom spôsobovala úloha s výberom správnej odpovede spomedzi štyroch možností (položky 01 – 07), v ktorej si žiaci dvakrát vypočuli východiskový text a na základe jeho porozumenia mali zvoliť správnu možnosť. V nasledujúcej tabuľke uvádzame ako príklad položku 1 z tejto úlohy, ktorej hodnota obťažnosti bola 14,7 %, teda bola pre žiakov veľmi obťažná:

položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
01	<p>Die Clavins und ihre Kinder verbringen ihre Ferien <input type="text"/> .</p> <p>východiskový text nahrávky: MIT DEN KINDERN DURCH ASIEN</p> <p>(A) nur in Deutschland (B) diesmal an der Ostsee (C) wie immer mit den Großeltern (D) dieses Jahr in der Ferne</p> <p>správna odpoveď: <u>D.</u></p>	1	14,7%

Vysokú úspešnosť riešenia mala položka č. 13 (67,1 %), kde stačilo v počúvanom texte zachytiť podstatnú informáciu obsahujúcu jednoduchú slovnú zásobu, podobnú formulácii správnej odpovede, a položka č. 09 (59,2 %), kde správna odpoveď obsahovala synonymický výraz podobný výrazu v počúvanom texte, t. j. riešenie si nevyžadovalo hlbšiu analýzu alebo aplikáciu vyšších kognitívnych procesov.

Na základe štatistických podkladov položku č. 13 označujeme ako ľahkú, položku č. 09 ako stredne obtiažnú.

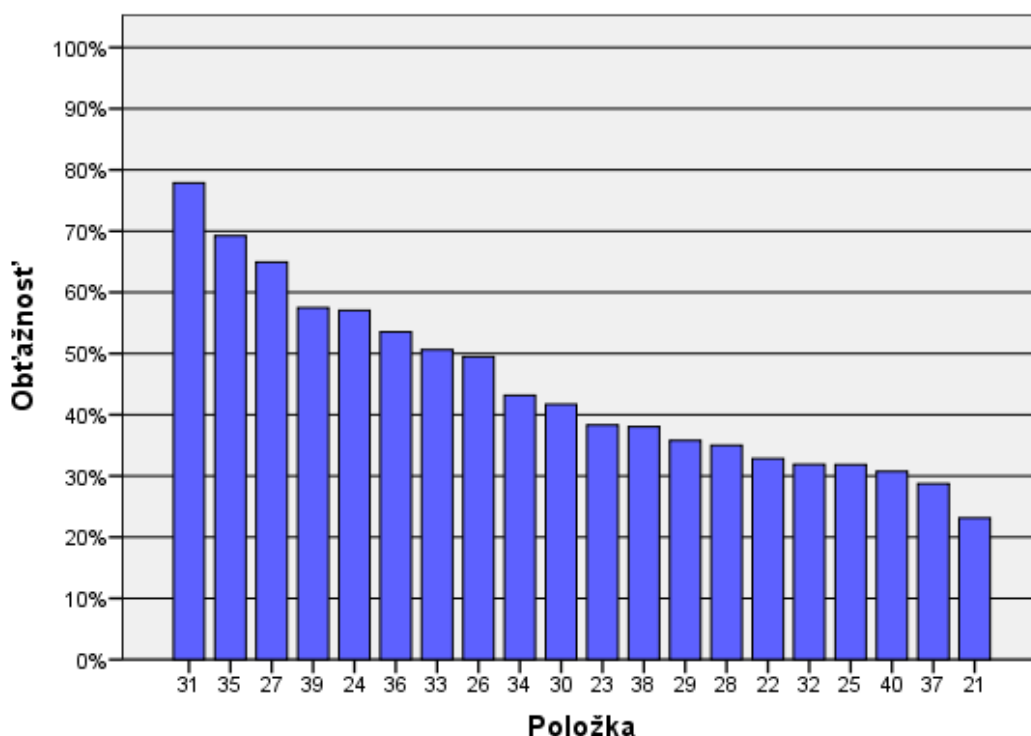
položka číslo	úloha - výber z 3 možností	časť	%
13	<p>Am Anfang hatte Karoline Probleme, <input type="text"/> .</p> <p>východiskový text nahrávky: DIE NEUE HEIMAT</p> <p>(A) naturwissenschaftliche Begriffe zu verstehen (B) mit den deutschen Mitschülern Kontakt zu knüpfen (C) in der Schule französische Texte zu übersetzen</p> <p>správna odpoveď: <u>A.</u></p>	2	67,1%

položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
09	<p>Als Caroline am Toulouser Bahnhof ankam, <input type="text"/> .</p> <p>východiskový text nahrávky: DIE NEUE HEIMAT</p> <p>(A) hatte der Zug aus Paris Verspätung (B) musste sie auf die Gastfamilie warten (C) begrüßten sie ihre drei Gastschwestern</p> <p>správna odpoveď: <u>B.</u></p>	2	59,2 %

V časti *Gramatika a lexika* je o niečo náročnejšie konštatovať, ktorý typ úloh žiakom spôsoboval najväčšie problémy pri riešení – keďže v tom istom type úloh (výber zo štyroch možností a výber z banky slov) sa vyskytovali položky ľahké (č. 31 – obťažnosť 77,9 % je na hranici ľahkej až veľmi ľahkej položky), ale aj obťažné (č. 21 – obťažnosť 23,1 %). Išlo o typ úlohy vyžadujúci si deduktívny výber vhodnej lexiky z banky slov a jej doplnenie do prečítaného a porozumeného textu.

Naopak, najmenej obťažné boli pre testovanú vzorku žiakov úlohy na výber odpovede z banky slov, ktoré obsahovali jednoduchšiu lexiku, a úlohy s výberom odpovede zo štyroch možností, v ktorých žiaci najistejšie ovládali tvorbu minulých časov sloviess, resp. neurčité zámená (hodnota obťažnosti 43,9 % – 77,9 %).

Nemecký jazyk úroveň B1 2015, forma 2814 - časť gramatika

Obr. 10 Graf obťažnosti položiek – gramatika a lexika

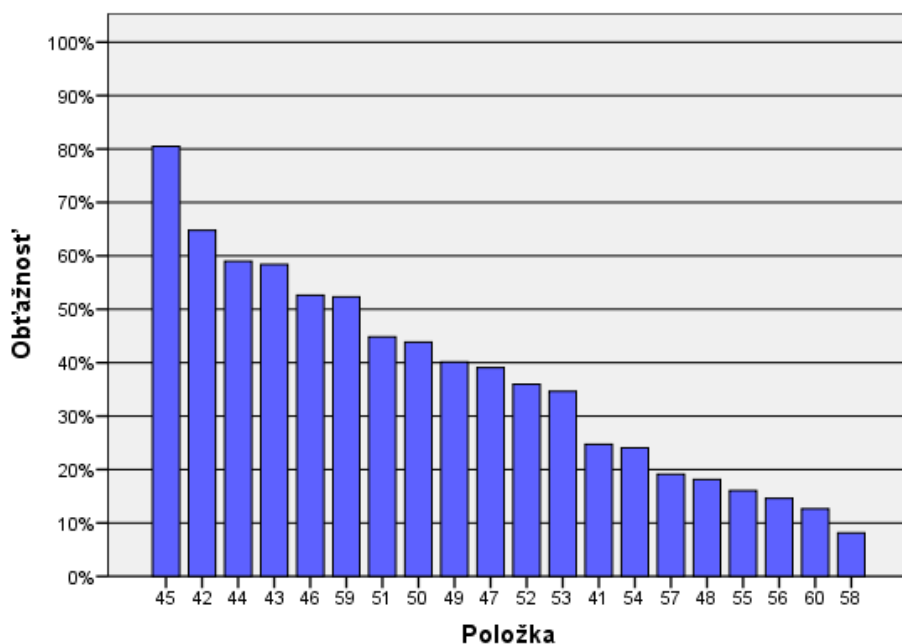
Pre názornú ukážku uvádzame znenie a riešenie položiek 21 a 31, teda najobťažnejšej a najmenej obťažnej položky v tejto časti testu:

položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
21	Die Hosentasche ist vor Dieben kein <input type="text"/> Ort (A) sicheres (B) sicher (C) sichere (D) sicherer správna odpoveď: <u>D.</u>	1	23,1 %

položka číslo	úloha – výber z banky slov	časť	%
31	Merkur, Venus, Mars, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun – so heißen die Planeten, die um Unsere <input type="text"/> kreisen. správna odpoveď: <u>Sonne.</u>	2	77,9 %

V časti *Čítanie s porozumením* sa za najobťažnejšiu dá jednoznačne označiť úloha Zhrnutie, v ktorej žiaci na základe porozumenia téme a hlavnej myšlienke čítaného textu mali do jeho zhrnutia doplniť adekvátnu lexiku. Jednotlivé položky tejto úlohy dosiahli veľmi nízku úspešnosť riešenia (8,2 % – 19,1 %). Úplne najťažšími boli pre žiakov zadania, v ktorých mali doplniť podstatné mená na základe preformulovania informácií z textu, t. j. nemohli doplniť presne tie výrazy, ktoré boli použité v texte, ale nájsť ich synonymá. Podľa špecifikačnej tabuľky však tieto položky boli označené ako stredne obťažné, ľahké a veľmi ľahké. Neúspešnosť ich riešenia vytvára predpoklad, že mnohí žiaci sa k riešeniu týchto posledných úloh v teste z časových alebo iných dôvodov už ani nedopracovali (porov. *Neriešenosť*, str. 28 – 30).

Nemecký jazyk úroveň B1 2015, forma 2814 - časť čítanie

Obr. 11 Graf obťažnosti položiek – čítanie s porozumením

Najmenej obťažnou položkou v tejto časti testu bola položka č. 45 (80,5 %), ktorej znenie a riešenie uvádzame v nasledujúcej tabuľke:

položka číslo	úloha – priradovanie nadpisu k textu	časť	%
45	<p>Machen Sie beim Lernen etwa alle 45 Minuten eine Pause. Die Pause sollte mindestens fünf Minuten dauern. Machen Sie dann etwas, was Ihnen Freude bereitet und gut tut – bewegen Sie sich, hören Sie Musik, essen Sie etwas Leckeres oder unterhalten Sie sich mit Ihren Freunden.</p> <p><i>správna odpoveď:</i> <u>(F) Legen Sie regelmäßige Pausen ein.</u></p>	1	80,5%

K najobťažnejším položkám v tejto časti testu patrila položka č. 58:

položka číslo	úloha – dopĺňanie slov do zhrnutia textu	časť	%
58	<p>Vor noch ein paar Jahren waren in Deutschland die populärsten <input type="text"/> vor allem Einkaufen und Treffen mit den Nachbarn.</p> <p><i>východiskový text:</i> Was die Deutschen gern machen</p> <p><i>správna odpoveď:</i> <u>Tätigkeiten, Aktivitäten, Beschäftigungen, Hobbys, Freizeitaktivitäten, Freizeitbeschäftigungen</u></p>	3	8,2%

V súhrnných tabuľkách 16 – 18 sú hraničné (najvyššie a najnižšie) hodnoty obťažnosti zvýraznené červenou farbou.

Citlivosť alebo diskriminačná sila položky je schopnosť položky rozlíšiť dobrých a slabších žiakov. Zoradených žiakov podľa úspešnosti v teste rozdelíme do piatich skupín, pričom citlivosť položky predstavuje rozdiel medzi priemernou úspešnosťou najlepšej a najslabšej pätiny testovaných žiakov. Citlivosť nižšiu ako 30 % považujeme za nedostatočnú, záporná hodnota identifikuje kritickú položku.

Tab. 14 Klasifikácia položiek podľa citlivosti

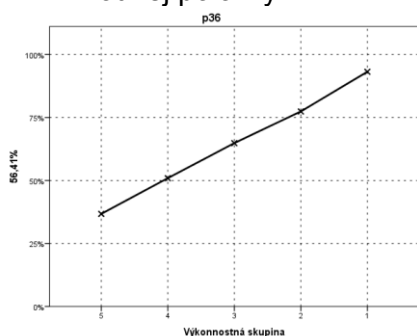
Hodnota citlivosti	Miera citlivosti
menej ako 0,0 %	kritická
0,0 % – 30,0 %	nedostatočná
nad 30,0 %	vyhovujúca

V tabuľkách 16 – 18 sú kritické a nedostatočné hodnoty citlivosti vyznačené zelenou farbou.

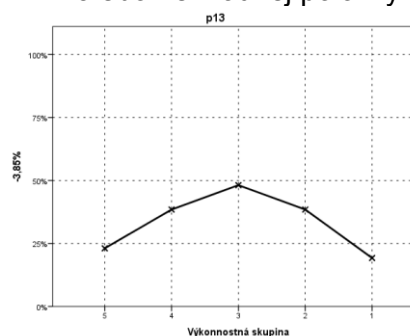
Distribúcia úspešnosti sa prezentuje grafmi, ktoré podrobnejšie znázorňujú vzťah medzi výkonnosťou žiakov v celom teste (5 skupín na osi x) a ich priemernými úspešnosťami v danej položke osi y. V prvej pätine (1) sa nachádzajú žiaci s najvyššou percentuálnou úspešnosťou riešenia testu, poslednú skupinu (5) tvoria najmenej úspešní žiaci. Vľavo pri každom grafe je uvedená citlivosť položky.

Podľa výslednej čiary rýchlo odhadneme charakter

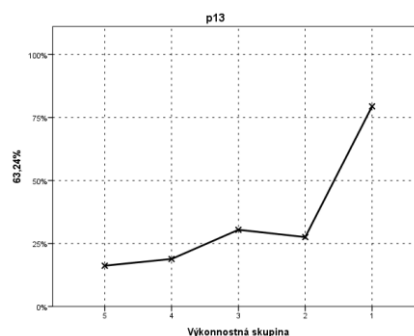
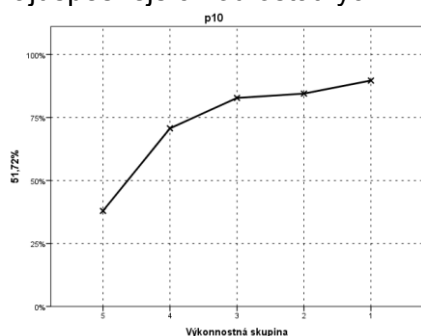
- vhodnej položky

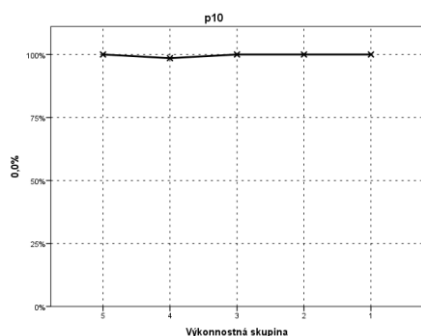
- alebo nevhodnej položky

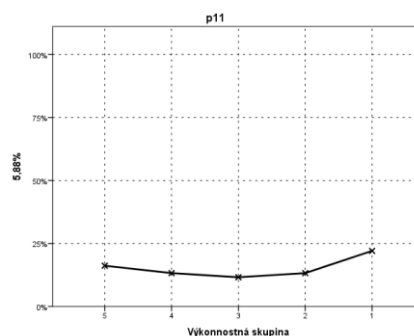
- položky, ktorá výrazne oddeľuje najmenej úspešných žiakov od ostatných, alebo najúspešnejších od ostatných.

- položky, ktorá slabo diferencuje, pretože je pre všetkých veľmi ľahká

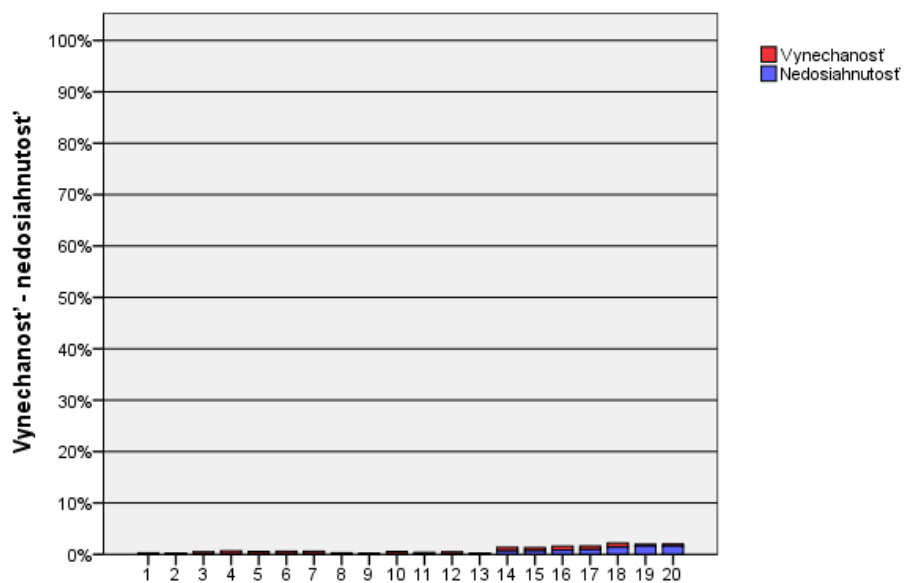
alebo veľmi ťažká.

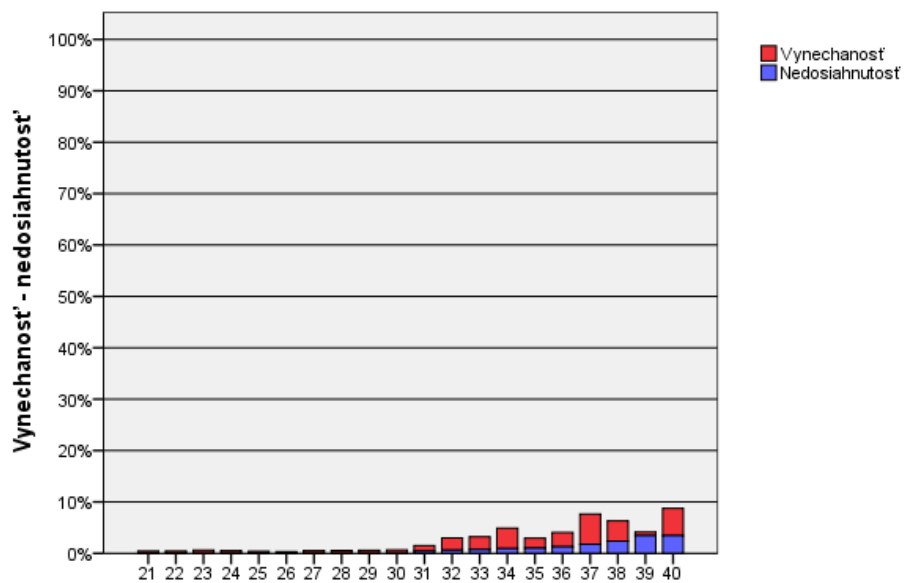
Neriešenosť položky predstavuje percentuálny súčet nedosiahnutých a vynechaných riešení. **Vynechanosť** položky nastáva vtedy, ak žiak položku neriešil, ale niektorú z nasledujúcich ešte riešil. **Nedosiahnutosť** položky vyjadruje skutočnosť, že žiak túto položku neriešil a zároveň neriešil ani žiadnu z nasledujúcich položiek. Viac ako 30 %-ná neriešenosť položky by mala tvorcov testu vyzvať k úvahe nad príčinami, neriešenosť vyššiu ako 50 % považujeme za kritickú.

Z grafov na obr. 12 (a – c) je evidentné, že najvyššiu neriešenosť v teste EČ MS NJ B1 2015 mali úlohy na doplnenie lexikálnych jednotiek do zhrnutia čítaného textu, (neriešenosť položiek 56 a 58 presiahla hranicu 30 %). Nad príčinami, ktoré k tomu viedli, sa budeme zamýšľať v nasledujúcej kapitole.

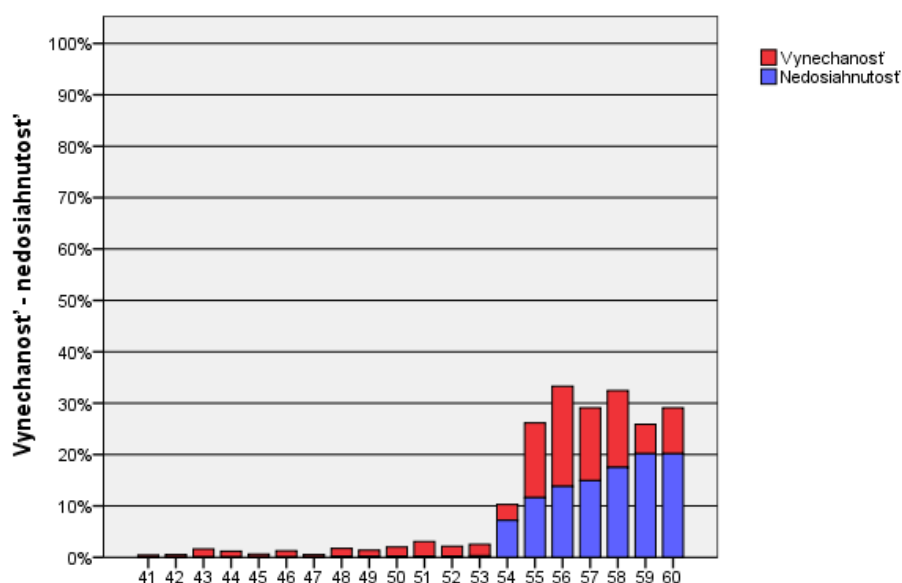
Nemecký jazyk úroveň B1 2015, forma 2814 - časť počúvanie

Nemecký jazyk úroveň B1 2015, forma 2814 - časť gramatika

Nemecký jazyk úroveň B1 2015, forma 2814 - časť čítanie

Obr. 12 Grafy neriešenosti podľa jednotlivých zručností

Medzipoložková korelácia je korelácia medzi položkou a zvyškom testu a vypovedá o vnútornej konzistencii jeho položiek. Táto charakteristika je vyjadrená prostredníctvom koeficientu korelácie Point Biserial (*P.Bis.*) v poslednom stĺpci tabuliek 16 – 18.

Záporná hodnota vypovedá o tom, že položka nerozlišuje „úspešných“ a „menej úspešných“ žiakov, pretože žiaci, ktorých úspešnosť v teste bola nadpriemerná, na túto položku odpovedali nesprávne, a naopak žiaci, ktorí dosiahli v teste nižšiu úspešnosť, uviedli správnu odpoveď, napríklad hádaním. Aby sme položku považovali za vhodnú, hodnota medzipoložkovej korelácie musí dosahovať úroveň minimálne 0,30. V cudzích jazykoch vypočítaný koeficient $r_{P.Bis.}$ určuje medzipoložkovú koreláciu aj v danej časti testu (Počúvanie, Gramatika a lexika a Čítanie).

Tab. 15 Klasifikácia položiek podľa *P. Bis.*

Hodnota <i>P. Bis.</i>	Rozlišovacia schopnosť položky
záporná hodnota	nerozlišuje dobrých a slabých žiakov
hodnota okolo 0	veľmi slabá rozlišovacia schopnosť
hodnota väčšia ako 0,30	dobrá rozlišovacia schopnosť

4 Analýza položiek testu EČ MS z NJ úroveň B1

V tabuľkách 16 – 18 sú prehľadne zobrazené štatistické ukazovatele pre každú položku v teste, rozdelené podľa jednotlivých zručností.

Ako sme už uviedli, farebne sú zvýraznené hodnoty, ktoré sa vymykajú jedným alebo druhým smerom z rámca ideálnej položky, teda takej, ktorej všetky uvedené hodnoty spĺňajú predpísané normy kvality. Všetky parametre priaznivé boli zaznamenané v časti počúvanie u položiek: 2, 3, 6, 10, 11, 15 – 20. Položky 1, 5, 7, 8 mali nevyhovujúcu citlivosť a položky 4, 5, 7 – 9, 12 – 14 mali nepriaznivé hodnoty P. Biserial. V časti Gramatika boli všetky parametre priaznivé hodnoty u položiek 21 – 23, 25 – 27, 29, 31 – 40. Položky 24 a 30 mali nevyhovujúcu citlivosť a tiež P. Biserial. V časti čítanie mala jedna položka (58) nevyhovujúcu citlivosť. V tejto časti sa vyskytli položky s vysokou neriešenosťou (56, 58) a s nedosiahnutosťou nad 20 % (59, 60). Všetky parametre boli priaznivé u položiek 41 – 44, 46, 47, 49 – 54.

Tab. 16 Súhrnné charakteristiky položiek – Počúvanie s porozumením

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu (Point Biserial)
1	14,7	28,0	,00	,30	,30	,377
2	44,4	58,0	,00	,23	,23	,382
3	35,0	46,6	,00	,49	,49	,333
4	30,2	40,8	,00	,68	,68	,298
5	31,0	13,3	,00	,57	,57	,107
6	28,1	42,6	,00	,60	,60	,382
7	15,1	17,2	,00	,60	,60	,201
8	51,1	26,7	,00	,30	,30	,140
9	59,2	49,1	,00	,15	,15	,286
10	44,0	44,3	,00	,57	,57	,327
11	48,9	55,3	,00	,38	,38	,365
12	57,2	40,8	,00	,49	,49	,255
13	67,1	38,9	,00	,26	,26	,243
14	46,5	39,5	,68	,68	1,36	,298
15	30,0	40,4	,72	,60	1,32	,361
16	29,4	53,6	,83	,75	1,58	,409
17	29,8	33,3	,94	,68	1,62	,334
18	23,4	39,3	1,40	,79	2,19	,404
19	27,5	34,8	1,62	,34	1,96	,344
20	29,3	33,7	1,62	,38	2,00	,303

Tab. 17 Súhrnné charakteristiky položiek – Gramatika a lexika

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu (Point Biserial)
21	23,1	36,6	,00	,45	,45	,372
22	32,8	41,2	,00	,45	,45	,380
23	38,3	54,4	,00	,64	,64	,418
24	57,1	28,4	,00	,53	,53	,163
25	31,9	43,7	,00	,41	,41	,352
26	49,5	56,9	,00	,34	,34	,342
27	64,9	48,4	,00	,53	,53	,313
28	35,0	40,0	,00	,57	,57	,294
29	35,8	41,4	,00	,60	,60	,304
30	41,7	22,2	,00	,68	,68	,080
31	77,9	51,6	,45	1,06	1,51	,378
32	31,9	43,9	,64	2,34	2,98	,344
33	50,6	71,2	,75	2,45	3,21	,440
34	43,2	72,9	,94	3,96	4,90	,551
35	69,2	59,0	1,02	1,92	2,94	,378
36	53,5	54,0	1,28	2,79	4,07	,384
37	28,7	56,3	1,77	5,88	7,66	,498
38	38,0	66,3	2,38	3,92	6,30	,500
39	57,5	72,3	3,43	,72	4,15	,478
40	30,7	59,4	3,43	5,32	8,75	,486

Tab. 18 Súhrnné charakteristiky položiek – Čítanie s porozumením

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu (Point Biserial)
41	24,7	63,2	,00	,45	,45	,416
42	64,8	41,4	,00	,53	,53	,317
43	58,4	70,6	,00	1,62	1,62	,519
44	59,0	58,4	,00	1,21	1,21	,416
45	80,5	33,8	,00	,64	,64	,313
46	52,6	64,8	,00	1,28	1,28	,440
47	39,1	63,8	,00	,53	,53	,424
48	18,1	40,2	,11	1,62	1,74	,363
49	40,1	53,6	,11	1,28	1,40	,380
50	43,8	56,3	,15	1,85	2,00	,406
51	44,8	55,5	,19	2,87	3,06	,402
52	36,0	61,7	,19	1,96	2,15	,461
53	34,6	50,3	,30	2,23	2,53	,388
54	24,0	46,4	7,20	3,09	10,30	,392
55	16,0	37,1	11,62	14,52	26,14	,336
56	14,6	33,7	13,81	19,50	33,31	,350
57	19,1	42,9	14,94	14,15	29,08	,389
58	8,2	26,7	17,50	14,94	32,44	,363
59	52,3	51,8	20,18	5,70	25,88	,358
60	12,6	33,3	20,18	8,90	29,08	,340

V ďalšej časti tejto kapitoly sa zameriame na analýzu vybraných položiek z jednotlivých častí testu tak, aby boli zastúpené všetky jazykové zručnosti, a aby vybrané položky boli zaujímavé pre odbornú i širšiu verejnosť. Pokúsime sa vysvetliť zámer autorov testov a tiež zmýšľanie žiakov pri voľbe odpovede.

Pri interpretácii kvality položiek vychádzame z tabuliek poskytujúcich štatistické hodnoty analýzy testových položiek. Tabuľka v prvom riadku obsahuje možnosti voľby odpovede, napr. A01, B01, C01, D01 sú 4 ponúknuté možnosti voľby odpovede v testovej položke 01. Posledný stĺpec prvého riadku (X01) predstavuje neriešenie testovej položky 01.

Pri úlohách s výberom odpovede sa vyhodnocuje osobitne každá ponúknutá odpoveď. Žltou farbou je označená správna odpoveď. Ostatné možnosti sú takzvané distraktory, ktoré tiež pomáhajú charakterizovať položku z viacerých aspektov. Cieľom skúmania je zistiť, aká je proporionalita voľby distraktorov a správnej odpovede, usudzovať, akí žiaci volili správnu odpoveď, a akí jednotlivé distraktory.

Údaje v druhom riadku tabuľky predstavujú koreláciu medzi položkou a zvyškom testu Point Biserial (*P. Bis.*). Položku charakterizuje *P. Bis.* jej správnej odpovede, ktorý nesmie mať zápornú hodnotu a mal by mať hodnotu nad 0,30. V tabuľke sa uvádza aj *P. Bis.* všetkých ostatných možností odpovede, ktoré by naopak mali mať zápornú hodnotu, pretože distraktory alebo žiadnu odpoveď by si mali voliť žiaci celkovo menej úspešní v teste. Pri nedodržaní tohto kritéria je hodnota zvýraznená hnedou farbou.

V ďalších riadkoch tabuľky sú uvedené hodnoty P, čo je podiel žiakov z celkového súboru testovaných žiakov, ktorí si volili danú možnosť (frekvencia), a údaj N – počet žiakov. Tieto dva údaje by mali byť najvyššie práve v stĺpci so správnou odpoveďou.

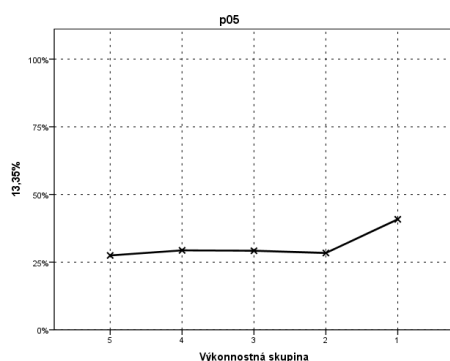
Tab. 19 Tabuľka položkovej analýzy – vzor

	A01	B01	C01	D01	X01
P. Bis.	-,17	,39	-,08	-,26	-,03
P	,13	,48	,18	,20	,00
N	1683,00	6157,00	2288,00	2589,00	29,00

Časť Počúvanie s porozumením – obsahová analýza položiek

Pri položkách č. 54 – 60 (3. časť EČ MS z NJ zameraná na čítanie s porozumením) sme zaznamenali vyššiu neriešenosť. Je daná tým, že na rozdiel od predošlých dvoch tu ide o typ úlohy, ktorej úspešné zvládnutie si vyžaduje lepšie ovládanie slovných zásoby a aplikáciu vyšších kognitívnych procesov. Žiaci totiž nemajú k dispozícii možnosti na výber správnej odpovede, ale slová do zhrnutia textu musia sami vyprodukovať na základe pochopenia kontextu a ovládania vhodných lexikálnych jednotiek. Na zvýšenú kognitívnu náročnosť úlohy reagujú niektorí žiaci tým, že takúto úlohu jednoducho neriešia. Z uvedeného dôvodu vychádzajú pri štatistickej analýze neželané hodnoty (farebne vyznačené v tabuľke 16) aj v ďalších vlastnostiach charakterizujúcich uvedené položky, ktoré s ich vysokou neriešenosťou priamo súvisia (nedosiahnutosť, vynechanosť a obťažnosť položky).

Niektoré položky v časti Počúvanie s porozumením dosiahli výrazne nízku hodnotu citlivosti (položky 01 a 05), čiže nerozdelili dobre žiakov podľa správnosti riešenia na priemerne úspešnejších žiakov v teste a priemerne menej úspešných žiakov v teste. Na položku 05 odpovedalo správne približne 30 % žiakov, pričom pre skupiny 2 – 5 bola položka rovnako ťažká.

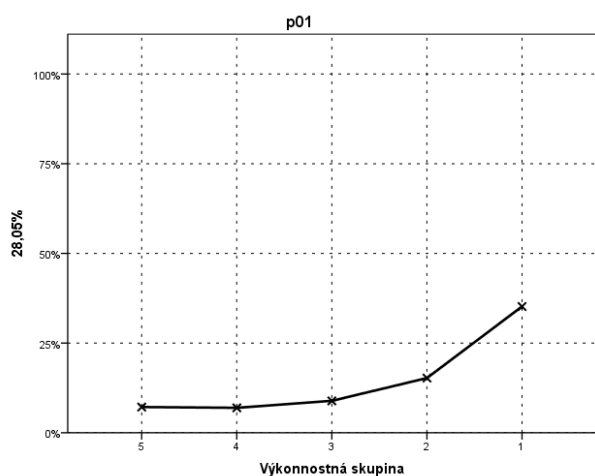

Obr. 13 Graf distribúcie úspešnosti – položka 05 testu NJ B1 2015

Išlo o nasledovnú položku:

položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
05	<p>Bei einer Reise mit den Kindern <input type="text"/> .</p> <p>(A) Besteht kein Unfallrisiko für Familie Clavin (B) Sehen die Clavins mehr vom Leben des Landes (C) Versuchen die Clavins, in kurzer Zeit viel zu sehen (D) Haben die Eltern mehr Zeit für sich selbst</p> <p>východiskový text: Mit den Kindern durch Asien</p> <p>správna odpoveď: <u>B.</u></p>	1	31,0%

Na položku 01 opäť odpovedalo správne veľmi málo žiakov z nižších výkonnostných skupín a aj žiaci z prvej výkonnostnej skupiny s ňou mali problémy, keďže ich priemerná úspešnosť sa pohybovala niekde okolo 35 %.

Obr. 14 Graf distribúcie úspešnosti – položka 01 testu NJ B1 2015

Išlo o nasledovnú položku:

položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
01	<p>Die Clavins und ihre Kinder verbringen ihre Ferien <input type="text"/> .</p> <p>(A) nur in Deutschland (B) diesmal an der Ostsee (C) wie immer mit den Großeltern (D) dieses Jahr in der Ferne</p> <p>východiskový text: Mit den Kindern durch Asien</p> <p>správna odpoveď: <u>D</u>.</p>	1	14,7 %

Z pohľadu korelácie položiek so zvyškom testu za problematické v časti Počúvanie s porozumením považujeme položky 01 a 07.

Tab. 20 Tabuľky položkovej analýzy – položky 01 a 07 testu NJ B1 2015

		A01	B01	C01	D01	X01
1	P. Bis.	-,19	-,11	,00	,38	,04
2	p	,24	,51	,10	,15	,00
3	N	619,00	1332,00	247,00	380,00	8,00

		A07	B07	C07	D07	X07
1	P. Bis.	-,14	-,02	,20	,01	-,03
2	p	,58	,10	,15	,17	,01
3	N	1492,00	253,00	390,00	437,00	15,00

Položku 01 sme uviedli na str. 26 a 38. Položka číslo 07 bola v tomto znení:

položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
07	<p>Familie Clavin <input type="text"/> .</p> <p>(A) kauft ihren Kindern viele Geschenke (B) isst täglich in einer neuen Gaststätte (C) steht oft im Zentrum des Interesses (D) öffnet ein eigenes Restaurant</p> <p>východiskový text: Mit den Kindern durch Asien</p> <p>správna odpoveď: <u>C</u>.</p>	1	15,1 %

Ako vhodné pre testovanú populáciu sa v časti Počúvanie s porozumením ukázali napr. položky 02 a 06.

Obidve tieto položky sú z pohľadu náročnosti primerané a majú vyhovujúcu citlivosť (dobře teda rozlišujú výkonných žiakov a tých menej výkonnejších) a zároveň dobre korelujú so zvyškom testu. V položke 02 volilo 1 149 celkovo v teste úspešnejších žiakov správnu odpoveď B, v teste menej úspešní žiaci volili v prevažnej miere distraktory C, D a A, 6 žiakov neuviedlo žiadnu odpoveď. V položke 06 volilo 727 úspešných žiakov správnu možnosť C, menej úspešní žiaci volili distraktory.

Tab. 21 Tabuľky položkovej analýzy – položky 02 a 06 testu NJ B1 2015

		A02	B02	C02	D02	X02
1	P. Bis.	-,14	,38	-,22	-,13	-,02
2	p	,11	,44	,32	,12	,00
3	N	291,00	1149,00	824,00	316,00	6,00

		A06	B06	C06	D06	X06
1	P. Bis.	-,15	-,12	,38	-,12	-,05
2	p	,28	,15	,28	,29	,01
3	N	720,00	380,00	727,00	745,00	15,00

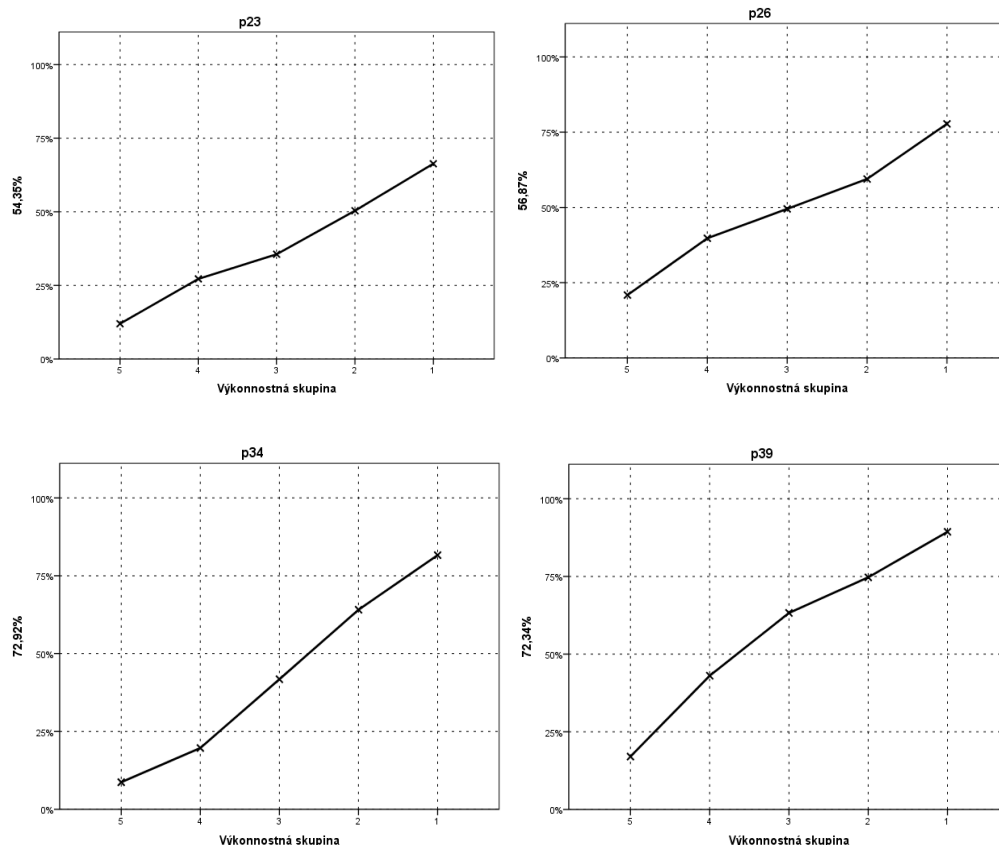
položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
02	<p>Wenn die Clavins ins Ausland reisen, <input type="text"/>.</p> <p>(A) <i>planen sie alles bis ins kleinste Detail</i> (B) <i>lassen sie sich gern überraschen</i> (C) <i>schauen sie sich die Bilder vom Zielland an</i> (D) <i>ist ihnen die Organisation der Reise egal</i></p> <p><i>východiskový text:</i> Mit den Kindern durch Asien</p> <p><i>správna odpoveď:</i> <u>B.</u></p>	1	44,4 %

položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
06	<p>Nach einem Reisetag ruht sich die Familie <input type="text"/> aus.</p> <p>(A) <i>immer zwei Tage</i> (B) <i>mehr als eine Woche</i> (C) <i>bis zu einer Woche</i> (D) <i>einen ganzen Tag</i></p> <p><i>východiskový text:</i> Mit den Kindern durch Asien</p> <p><i>správna odpoveď:</i> <u>C.</u></p>	1	28,1 %

Časť Gramatika a lexika – obsahová analýza položiek

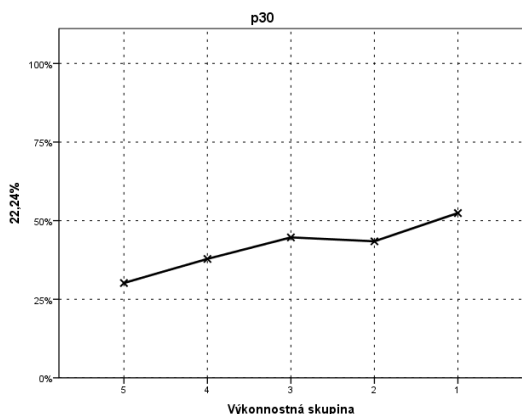
V časti gramatika a lexika sa zaradila väčšinu položiek do kategórie stredne obťažných. Výnimku tvoria položky číslo 7, 11 a 15, ktoré sme vyhodnotili ako ľahké, a na druhej strane položky 1, 2, 3 – 5, 8, 9, 12 a 17, ktoré boli obťažné (pozri tabuľku č. 17). Táto časť testu pozostávala z dvoch blokov úloh: pri položkách 21 – 30 dopĺňali žiaci vhodný gramatický tvar do textu výberom zo 4 možností odpovede, pri položkách 31 – 40 výberom z ponúkanej banky slov.

Všetky položky, až na položky 4 a 10, mali vyhovujúcu citlivosť a spoľahlivo dokázali diferencovať výkonnostné spektrum žiakov. Výkonnostná skupina 5 vykazovala veľmi nízke percento úspešnosti v riešení úloh, naopak, žiaci výkonnostnej skupiny 1 boli v riešení vysoko úspešní.

Obr. 15 Grafy distribúcie úspešnosti – výber položiek z časti Gramatika a lexika, test NJ B1 2015

Ako problematická sa javila položka č. 26, ktorá nedostatočne rozlíšila žiakov. Bez ohľadu na zaradenie do výkonnostných skupín, sme pri tejto položke zaznamenali približne rovnakú hodnotu obťažnosti. Mierne úspešnejší boli žiaci najvyššej výkonnostnej skupiny (1), avšak aj u nich priemerná úspešnosť len tesne prekročila hranicu 50 %.

Obr. 16 Graf distribúcie úspešnosti – položky NJ B1 2015

Znenie a riešenie analyzovaných položiek č. 23, 26, 34 a 39, ktorých grafy sme uviedli na predchádzajúcej strane, bolo nasledovné:

položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
23	<p>Das <input type="text"/> für Bargeld, Kreditkarten oder Ausweispapiere.</p> <p>(A) <i>geltet</i> (B) <i>gelten</i> (C) <i>galt</i> (D) <i>gilt</i></p> <p><i>východiskový text:</i> Geld und Dokumente sicher tragen <i>správna odpoveď:</i> <u>D.</u></p>	1	38,3 %

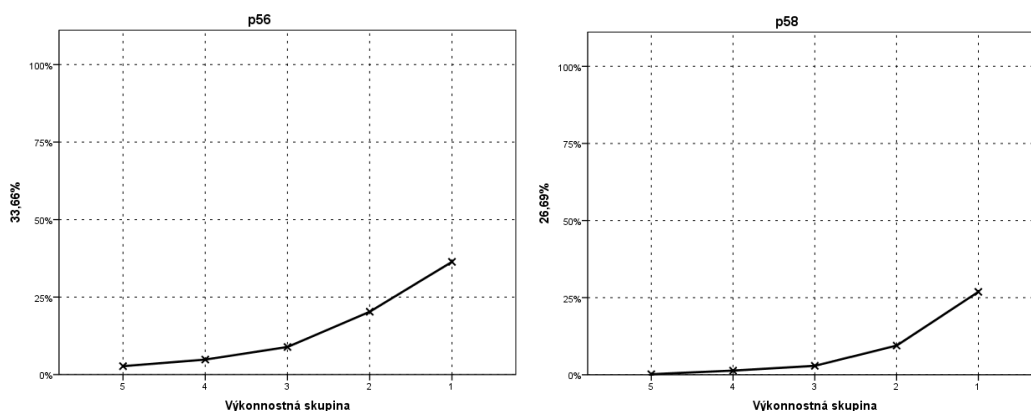
položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
26	<p>Ganz besonders auf Bahnhöfen, in Bahnhofshallen und auf Flughäfen sollte jeder Reisende ganz besonders auf <input type="text"/> Wertsachen und Dokumente achten.</p> <p>(A) <i>ihre</i> (B) <i>ihr</i> (C) <i>seine</i> (D) <i>sein</i></p> <p><i>východiskový text:</i> Geld und Dokumente sicher tragen <i>správna odpoveď:</i> <u>C.</u></p>	1	49,5%

položka číslo	úloha – výber z banky slov	časť	%
34	<p>"Ein Planet, der unserem <input type="text"/> ein bisschen ähnlich ist, ist der Mars", sagt Markus Landgraf.</p> <p><i>východiskový text:</i> <i>Leben auf anderen Planeten</i> <i>správna odpoveď:</i> <u>Planeten.</u></p>	2	43,2 %

položka číslo	úloha – výber z banky slov	časť	%
39	<p>Schon in ein <input type="text"/> Jahren soll es so weit sein.</p> <p><i>východiskový text:</i> <i>Leben auf anderen Planeten</i> <i>správna odpoveď:</i> <u>paar.</u></p>	2	57,5 %

Časť Čítanie s porozumením – obsahová analýza položiek

Z grafu neriešenosti na obr. 12 a z tabuľky č. 18 je viditeľná vysoká neriešenosť poslednej úlohy testu, t. j. úlohy s krátkou odpoveďou, v ktorej mali žiaci na základe prečítaného textu doplniť vhodné lexikálne jednotky do jeho zhrnutia. Neriešenosť položiek 54 – 60 sa v štatistických ukazovateľoch prejavila tiež v podobe nízkych hodnôt obťažnosti (8,2 % – 52,3 %) a citlivosti. Okrem položiek 54 a 59, ktoré boli riešené väčším množstvom žiakov a u ktorých sa prejavila aj dobrá schopnosť rozlíšiť menej výkonných žiakov od výkonnejších, v ostatných položkách sa táto vlastnosť nemohla prejavovať z toho dôvodu, že ich žiaci neriešili, a teda priemerná úspešnosť riešenia bola blízka nule u všetkých výkonnostných skupín. V tejto časti testu sme zaznamenali dve položky s vysokou neriešenosťou (56, 58). Príklad položky č. 58 uvádzame na strane 29.

Obr. 17 Graf distribúcie úspešnosti – položky č. 57 a 58 s vysokou neriešenosťou

položka číslo	úloha – dopĺňanie slov do zhrnutia textu	časť	%
56	Noch weniger ist es bei den <input type="text"/> . východiskový text: Was die Deutschen gern machen <i>správna odpoveď:</i> <u>Jugendlichen.</u>	3	14,6 %

Ostatné dve úlohy z tejto časti testu boli žiakmi riešené úspešnejšie. Najlepšie riešeným typom úloh v časti Čítanie s porozumením (úspešnosť 41,4 % – 70,6 %) bola úloha na priradovanie správnych otázok k prezentovaným odpovediam, kde išlo o výber z 10 možností. Úloha bola zameraná na porozumenie základným informáciám čítaného textu a položky boli z kategórie stredne obťažných. Najvyššiu úspešnosť dosiahla položka č. 41.

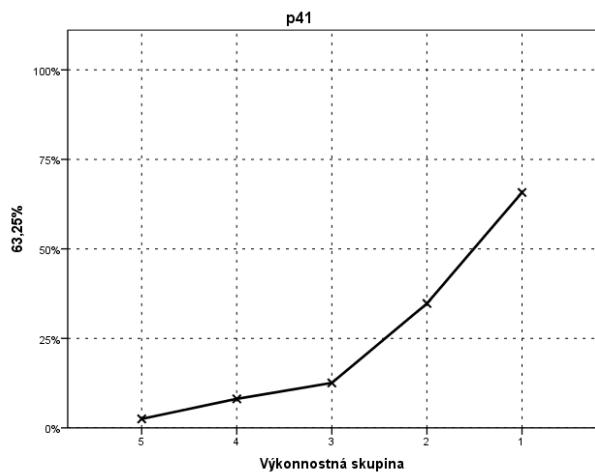
položka číslo	úloha – dopĺňanie slov do zhrnutia textu	časť	%
41	<p>Es bringt nichts, kurz vor einem Test oder einer Prüfung den kompletten Stoff zu lernen. Damit sind Sie nur gestresst und können sich dann nicht effektiv vorbereiten. Beginnen Sie deshalb mit dem Lernen früh genug.</p> <p>východiskový text: Tipps für effektives Lernen</p> <p><i>správna odpoveď:</i> <u>J. Fangen Sie mit dem Lernen rechtzeitig an</u></p>	1	70,6 %

Správnu odpoveď volilo 1 271 žiakov. Distraktory neboli natoľko atraktívne, aby dokázali pritiahnuť väčší počet žiakov. Položka má tiež vyhovujúcu hodnotu *P. Bis.*, teda dobre koreluje s ostatnými položkami v teste.

Tab. 22 Tabuľka položkovej analýzy – položka 41 testu NJ B1 2015

41	%
A	1,9%
B	3,3%
C	2,8%
D	1,7%
E	2,1%
F	,4%
G	8,5%
H	,6%
I	53,2%
J	24,7%
X	,5%
Y	,2%
Spolu	100,0%

V grafickom znázornení položky na obr. 18 je na krivke distribúcie viditeľné, že položka dobre rozlíšila žiakov podľa výkonnostných skupín. Výkonnostná skupina 5 riešila položku neúspešne (priemerná úspešnosť nepresiahla 5 %), pričom výkonnostná skupina 1 dosiahla veľmi vysokú úspešnosť nad 65 %. Priemerná hodnota citlivosti položky je 63,25 % (pozri tabuľku 18).

Obr. 18 Graf distribúcie úspešnosti – položka č. 41 testu NJ B1 2015

5 Vyhodnotenie PFIČ MS z NJ úroveň B1

Cieľom tejto časti maturitnej skúšky bolo preveriť schopnosť žiakov písať samostatne, žánrovo, štylisticky a gramaticky adekvátne, jasne, zrozumiteľne a na primeranej úrovni. Testovalo sa pochopenie zadania a dodržanie obsahu, kompozícia a štylizácia, rozsah slovnej zásoby a používanie primeraných jazykových štruktúr, formálne členenie písomného prejavu a pravopis.

Žiakom bola zadaná jedna úloha so štrukturalizovaným zadaním, ktoré tematicky vychádzalo z cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturanta z daného cudzieho jazyka.

Téma: **Mein Traumberuf**

Sie besuchen mit Ihrer Schulklasse die Ausstellung „Arbeit und Beruf“. Wählen Sie den Beruf, der Sie am meisten anspricht. Schreiben Sie Ihrer deutschen Freundin/Ihrem deutschen Freund einen Brief (160 – 180 Wörter), in dem Sie ihr/ihm diesen Beruf vorstellen. Beachten Sie dabei folgende Punkte:

- Welcher Beruf hat Ihnen auf der Ausstellung am besten gefallen und warum?
- Worin sehen Sie seine Vorteile?
- Was sind die Nachteile dieses Berufs?
- Beschreiben Sie Ihrer Freundin/Ihrem Freund, wie ein Arbeitstag aussieht (Arbeitsbeginn, Aufgaben...).
- Was müssen Sie alles tun, um Ihren Traumberuf ausüben zu können?

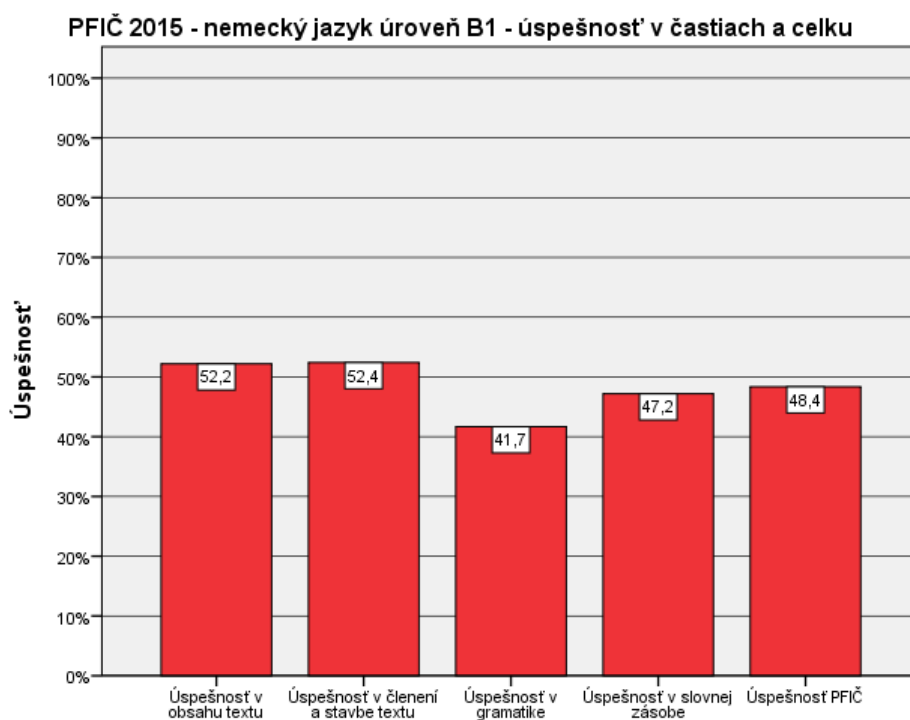
Časová dotácia na riešenie úlohy bola 60 minút. Za tento čas mali žiaci napísať prácu v rozsahu 160 – 180 slov. Práce žiakov hodnotili na školách interní učitelia, ktorí majú v aprobácii príslušný cudzí jazyk podľa *Pokynov a kritérií na hodnotenie PFIČ z cudzích jazykov*, vydaných NÚCEM. Každú prácu posúdili dvaja hodnotitelia, aby bola zabezpečená reliabilita hodnotenia. Hodnotitelia posudzovali kvalitu práce podľa štyroch stanovených kritérií: obsah textu, členenie a stavba textu, gramatika a slovná zásoba. Za každú z týchto oblastí mohol žiak získať maximálne 5 bodov. Výsledky hodnotenia žiackych prác PFIČ MS nahlásili školy do elektronického formulára, ktorý pripravil a spravoval ÚIPŠ-ŠVS Banská Bystrica.

PFIČ MS 2015 z nemeckého jazyka úroveň B1 písalo 5 243 žiakov zo 411 škôl.

Ako vidíme na obrázku 19, celková úspešnosť PFIČ MS bola 48,4 %, čo je primeraná úspešnosť k národnému priemeru testovanej populácie v EČ MS 2015 úroveň B1, ktorý dosiahol 39,6 %.

Z hodnotených oblastí boli žiaci najúspešnejší v členení a stavbe textu (52,4 %). Najnižšiu úspešnosť sme zaznamenali na morfosyntaktickej úrovni textu (41,7 %). Znamená to, že žiaci porozumeli zadaniu, dobre rozpracovali obsah, pričom sa možno nie ku všetkým bodom zadania vyjadrili dostatočne, ale väčšinu informácií vyjadrili jasne a zrozumiteľne, avšak gramatická stránka textu vykazovala isté nedostatky.

Úspešnosť v kritériu slovná zásoba dosiahla 47,2 %, čo je primerané testovanej populácii. Slovná zásoba teda väčšinou bola primeraná testovanej úrovni, žiaci ju však nie vždy zvládli použiť adekvátne danému kontextu.

Obr. 19 Úspešnosť v PFIČ – NJ B1 2015

Záver a odporúčania do praxe

V školskom roku 2014/2015 maturovalo z nemeckého jazyka na úrovni B1 5 148 žiakov zo 411 škôl, čo je 18,56 % všetkých žiakov maturujúcich z cudzích jazykov na úrovni B1. Z toho bolo 5 119 žiakov SOŠ, 28 žiakov konzervatórií a jeden gymnazista. Najviac maturantov bolo v Prešovskom kraji (846) a najmenej v Bratislavskom kraji (409). Z 338 štátnych škôl maturovalo 4 554 žiakov (88,5 %), z 60 súkromných škôl maturovalo 463 žiakov (9,0 %) a z 13 cirkevných škôl maturovalo 131 žiakov (2,5 %). Dievčat bolo 2 623 (51,0 %) a chlapcov 2 525 (49,0 %).

Priemerná úspešnosť celého súboru (národný priemer) bola 39,6 %. Žiaci najlepšie zvládli časť Gramatika a lexika (úspešnosť 44,9 %), druhá najúspešnejšie zvládnutá bola časť Čítanie s porozumením (37,3 %) a najnižšiu úspešnosť dosiahli žiaci v časti Počúvanie s porozumením (36,8 %).

Žiaci všetkých krajov dosiahli výsledky, ktoré sú porovnateľné s národným priemerom 39,6 %. Rozdiely medzi žiakmi jednotlivých krajov teda neboli vecne významné. Zaujímavosťou je, že žiaci Košického kraja dosiahli úspešnosť zhodnú s národným priemerom. Vyššiu úspešnosť sme zaznamenali v Bratislavskom, Prešovskom, Nitrianskom a Trnavskom kraji, pričom posledný spomínaný kraj dosiahol najvyššiu priemernú úspešnosť 42,4%. V porovnaní s národným priemerom sme horšie výsledky zaznamenali v Žilinskom, Banskobystrickom a Trenčianskom kraji.

Podľa typu zriaďovateľa dosiahli najlepšie výsledky žiaci súkromných škôl (43,4 %) a najhoršie žiaci cirkevných škôl (39,0 %). Len o niečo lepšie výsledky sme zaznamenali pri žiakoch štátnych škôl (39,3 %). Rozdiely oproti národnému priemeru však neboli vecne významné. Žiaci štátnych škôl tvoria výraznú väčšinu (88,5 %) v súbore delenom podľa zriaďovateľa, preto aj priemerná úspešnosť štátnych škôl a národný priemer sú takmer rovnaké.

V porovnaní podľa pohlavia riešili dievčatá test úspešnejšie (41,2 %) a chlapci o niečo menej úspešne (38,0 %). Zistené rozdiely však nie sú štatisticky významné a sú porovnateľné s národným priemerom (39,6 %).

V porovnaní výkonu podľa polročnej klasifikácie žiaka z nemeckého jazyka konštatujeme, že úspešnosť jednotkárov a dvojkárov bola významne lepšia ako národný priemer na úrovni silnej, resp. strednej vecnej signifikancie a úspešnosť štvorkárov a päťkárov bola významne horšia ako národný priemer na úrovni miernej, resp. strednej vecnej signifikancie.

Rozdiely vo výsledkoch podľa odboru vzdelania neboli vecne významné. Žiaci odborov Zdravotníctvo, Spoločenské vedy, náuky a služby I a II, ako aj Vedy a náuky o kultúre

a umení dosiahli v porovnaní s národným priemerom lepšie výsledky a naopak žiaci odborov Technické vedy a náuky I a II, ale aj Poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a náuky dosiahli úspešnosť nižšiu ako 39,6 %.

Podľa budúceho dosiahnutého vzdelania žiaci skupiny Úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou a výučným listom dosiahli stredne vecne významne vyššiu úspešnosť ako žiaci Úplného stredného odborného vzdelania bez výučného listu (nadstavba). Rozdiely medzi výsledkami žiakov s ostatnými stupňami najvyššieho dosiahnutého vzdelania neboli vecne významné. Žiakov gymnázií a skupiny Vyššie odborné vzdelanie (absolventský diplom) a ostatnými neporovnávame pre ich malé počty.

V rámci EČ MS z NJ na úrovni SERR B1 sme zaznamenali u 2 072 žiakov úspešnosť nižšiu ako požadovaných 33 %. Z celkového počtu 5 148 to predstavovalo 40,3 % žiakov. Dá sa konštatovať, že dosiahnuté priemerné výkony boli primerané širokospektrálnej populácii, ktorá tento test riešila. Priemerná úspešnosť v PFIČ MS bola 48,4 %, najúspešnejší boli žiaci v členení a stavbe textu (52,4 %), najnižšiu úspešnosť dosiahli v časti gramatika (41,7 %). Priemerná úspešnosť v PFIČ MS sa pohybuje približne okolo 50 %. Najlepšie výsledky žiaci pravidelne preukazujú v oblastiach obsah textu a/alebo členenie a stavba textu a horšie výsledky sú v gramatike a slovnej zásobe.

Preto odporúčame pedagógom pri nacvičovaní zručností viac posilňovať zložky gramatika a lexika, aby boli žiaci dobre vybavení dostatočnou slovnou zásobou na danej úrovni, ktorá im evidentne chýba a spôsobuje ich neschopnosť porozumieť detailným a špecifickým informáciám a nielen obsahovo adekvátne, ale aj gramaticky a lexikálne primerane reagovať na všetky body zadania PFIČ MS. Rovnako odporúčame posilniť posluchové kompetencie a schopnosť produktívne sa vyjadrovať v písomnej forme nemeckého jazyka.

Z jednotlivých zručností v teste EČ MS úrovne B1 boli žiaci priemerne najúspešnejší v časti gramatika, kde však mali vždy možnosti na výber správnej odpovede z niekoľkých ponúknutých možností. Horšie výsledky boli v zručnosti čítanie s porozumením, najmä v úlohe, kde žiaci nemali možnosť vybrať si odpoveď, ale do zhrnutia prečítaného textu museli doplniť samostatne vytvorenú lexikálnu jednotku, a najhoršie výsledky boli v rovnakom type úlohy v zručnosti počúvanie s porozumením. S touto zručnosťou majú žiaci evidentne málo skúseností a je potrebné venovať väčšiu časovú dotáciu jej precvičovaniu na hodinách nemeckého jazyka, ako aj pri domácej príprave žiakov.

Môžeme skonštatovať, že úroveň zvládania testovacích techník používaných v externej maturitnej skúške z nemeckého jazyka je pomerne nízka a zo strany škôl je potrebné venovať im vo vyučovaní viac pozornosti, s cieľom zjednocovať úroveň vedomostí na výstupe zo strednej školy s inými krajinami EÚ.

V závere ponúkame odporúčania do praxe, ktoré pomôžu k zlepšeniu informovanosti o vývoji MS z nemeckého jazyka a perspektívach jej smerovania.

- Priebežne kontrolovať aktualizácie zverejnené na stránkach Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania (www.nucem.sk), a mať tak prehľad nielen o možných zmenách v špecifikáciách testov, ale využívať aj možnosť analyzovania zverejnených správ o výsledkoch externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky z nemeckého jazyka.
- Sledovať stránku Štátneho pedagogického ústavu v súvislosti s metodickými a koncepčnými zmenami maturitnej skúšky, byť oboznámený s cieľovými požiadavkami, ktoré sú východiskom k tvorbe testov z cudzích jazykov.
- Mať preštudovaný Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (SERR) a pri hodnotení v rámci triedy používať na hodnotenie jazykových zručností deskriptory uvedené v tomto dokumente.
- Pri výučbe nemeckého jazyka a príprave budúcich maturantov sa snažiť o posilnenie problematických oblastí špecifikovaných v správach o výsledkoch EČ a PFIČ maturitnej skúšky z nemeckého jazyka a intenzívne viesť žiakov k čítaniu a počúvaniu s porozumením.
- Snažiť sa používať také metódy testovania, ktoré žiakov trénujú a pripravujú na spôsob komunikatívneho testovania, presadzovaný pri tvorbe maturitných testov z cudzích jazykov.

Vzhľadom na to, že metodika zostavovania meracieho nástroja sa vyvíja, predpokladáme, že aj tento dokument bude prínosom k ďalšiemu skvalitňovaniu testovacích nástrojov EČ a PFIČ MS. Súčasne dúfame, že tento dokument je aj užitočným materiálom pre odbornú a pedagogickú verejnosť, na základe ktorého je možné podrobne vyhodnotiť a analyzovať úroveň testovaných vedomostí a zručností maturantov z nemeckého jazyka úrovne B1, a tak prispieť ku skvalitňovaniu vyučovacieho procesu v oblasti cudzích jazykov.

Literatúra

1. BURJAN, V. 1999. Tvorba a využívanie školských testov vo vzdelávacom procese. Exam : Bratislava, 1999.
2. BUTAŠ, J. et. al. 2011. Tvorba testov pre meranie úrovne A1, A2, B1 a B2 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky. ŠPÚ : Bratislava, 2011.
3. HENDL, J. 2004. Přehled statistických metod zpracování dát. Portál : Praha, 2004.
4. KOLEKTÍV. 2001. Standardy pro pedagogické a psychologické testování. Testcentrum: Praha, 2001.
5. KOSTOLANSKÁ, J. 2015: Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z nemeckého jazyka úroveň B1. Bratislava: NÚCEM, 2015.
6. KOLEKTÍV. 2015: Záverečná správa o výsledkoch PFIČ z nemeckého jazyka úroveň B1. Bratislava: NÚCEM, 2015.
7. KOLEKTÍV. 2015: Príručka (vysvetlenie pojmov, používaných v záverečných správach zo štatistického spracovania testov T9 a EČ MS). Bratislava: NÚCEM, 2013.
8. LAPITKA, M. 1996. Tvorba a použitie didaktických testov. ŠPÚ : Bratislava, 1996.
9. Maturita dnes a zajtra. Informačný bulletin pre všetkých záujemcov o inováciu maturitnej skúšky. ŠPÚ : Bratislava.
10. RITOMSKÝ, A. – ZELMANOVÁ, O. 2003. Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní položková a multivariačná analýza s využitím systému SPSS. ŠPÚ : Bratislava, 2003.
11. RITOMSKÝ, A. – ZELMANOVÁ, O. – ZELMAN, J. 2002. Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní s využitím systému SPSS. ŠPÚ : Bratislava, 2002.
12. ROSA, V. 2007. Metodika tvorby didaktických testov. ŠPÚ : Bratislava, 2007.
13. SKLENÁROVÁ, I. – ZELMANOVÁ, O. 2005. Metodika spracovania dát z maturity 2005 v systéme SPSS. ŠPÚ : Bratislava, 2005.
14. SPSS Base 10.0 User`s Guide. by SPSS Inc. : Chicago 1999.
15. SPSS Base 7.0 Syntax Reference Guide. by SPSS Inc.: Chicago 1996.
16. Špecifikácia testov z cudzích jazykov úroveň B1 pre externú časť a písomnú formu internej časti maturitnej skúšky v školskom roku 2014/2015. NÚCEM: Bratislava 2014.
17. Teorie a metodika. URL: http://www.scio.cz/tvorba_testu/teorie_testu/index.asp (15.06.2006)
18. TUREK, I. 1998. Učiteľ a pedagogický výskum. Metodické centrum : Bratislava, 1998.
19. Vyhláška štatistického úradu Slovenskej republiky č. 243/2012 Z. z. z 3. augusta 2012. Štatistická klasifikácia odborov vzdelania.
20. WIMMER, G. 1993. Štatistické metódy v pedagogickom výskume. Gaudeamus : Hradec Králové, 1993.